

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 noiembrie

Seria I, Anul XVII, Nr. 5 (185), 2008

NOUA BISERICĂ DIN PLOPIȘ



Din sumar:

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3; Un caz de conștiință morală: Simion Bărnuțiu - pag. 5-6; Aron Pumnul - 190 de ani de la naștere - pag. 9; 60 de ani de la desființarea BRU - pag. 14-17

Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică Comunicat

Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, s-a întrunit în a cea de a doua sesiune ordinară a acestui an, la Blaj, în perioada 21-23 octombrie a.c. La lucrările Sinodului au participat următorii membri ai Sinodului Episcopilor: Preafericirea Sa Lucian Mureșan, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică; Preasfinția Sa Virgil Bercea, Episcop eparhial de Oradea; Preasfinția Sa Alexandru Mesian, Episcop eparhial de Lugoj; Preasfinția Sa Ioan Șișeștean, Episcop eparhial de Maramureș; Preasfinția Sa John Michael Botean, Episcop eparhial de St. George în Canton, Ohio (SUA); Preasfinția Sa Vasile Bizău, Episcop al Curiei Arhiepiscopale Majore și Preasfinția Sa Mihai Frățilă, Episcop auxiliar de Alba Iulia și Făgăraș.

A absentat Preasfinția Sa Florentin Crihălmeanu, Episcop eparhial de Cluj-Gherla: această absență se datorează prezenței Preasfinției Sale, ca delegat al Bisericii Române Unite cu Roma, la cea de a XII-a Adunare Generală a Sinodului Episcopilor, ce are loc la Vatican în perioada 5-26 octombrie a.c. Ca invitați pentru prezentarea unor probleme specifice au fost prezenți la discutarea anumitor teme și pr. Ovidiu Mărginean, cancelar al Eparhiei de Canton-Ohio, pr. dr. Ioan Mitrofan, econom al Bisericii; și pr. Cristian Terheș.

În sesiunile de lucru, Sinodul Episcopilor a analizat și dezbătut raporturile de activitate ale diferitelor comisii sinodale; a dezbătut problema organizării interne a structurilor ecleziastice; a analizat rezultatele procesului

de reformare a aparatului Curial; a aprobat Regulamentul de organizare și funcționare al Curiei Arhiepiscopale Majore; a aprobat o serie de documente care au ca scop o mai bună reglementare a raporturilor dintre diferitele organisme. În vederea îmbunătățirii activității, Sinodul a luat în considerare și propunerile de modificări ce trebuie aduse Statutului Sinodului și Statutelor Tribunalului Ecleziastic; au fost aprobate propunerile venite din partea Comisiei Sinodale pentru redactarea Dreptului Particular.

S-a făcut analiza și s-au luat hotărâri asupra următoarelor teme: „Fondul Marchiș”, constituit pentru susținerea studenților teologi; unele situații particulare din Diaspora; transferul preoților români în serviciul Bisericii Catolice din SUA; constituirea asociației Romanian Greek Catholic Association, Inc; stadiul procesului de beatificare a Episcopilor martiri; raporturile ecumenice cu Biserica Ortodoxă Română. În ceea ce privește ultima temă abordată, Sinodul a reiterat necesitatea ca aceste raporturi să continue în spiritul autentic de iubire și cu respectarea normelor magisteriale în domeniu.

Sesiunea sinodală a fost precedată de celebrarea unui Te Deum în Catedrala Arhiepiscopală, lucrările Sinodului Episcopilor fiind încredințate de către Preafericirea Sa Lucian grijii materne a Preasfintei Fecioare Maria. Concomitent cu desfășurarea lucrărilor sinodale au avut loc în Catedrala Arhiepiscopală și în Aula Magna a Facultății de Teologie din Blaj și momente comemorative ocazionate de împlinirea a 60 de ani de la interzicerea Bisericii Române Unite din România.

Sub titlul „1948-2008, Credință și jertfă”, manifestările au fost marcate de momente emoționante dintre care amintim: premiera filmului „Scrisoare către fratele meu”, în regia d-nei Anca Berlogea, lansarea volumelor „În împărăția lutului” și „Aspecte din viața Blajului” ale scriitorului Radu Brateș (21 octombrie a.c); lansarea volumului „60 de ani de la interzicerea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică”; comunicări susținute de d-nul Emil Hurezeanu, scriitor, publicist și reputat analist politic, și de d-nul prof. univ. dr. Ion Buzași, profesor, critic literar și teolog blăjean; „Uneltele sfințirii noastre” - un recital din poezia închisorilor și de muzică religioasă, susținut de d-na Adela Mărculescu, actriță a Teatrului Național din București, și interpreta populară Veta Biriș. La toate aceste momente comemorative au participat și membrii Sinodului Episcopilor.

Lucrările Sinodului Episcopilor s-au desfășurat într-o atmosferă de firească comuniune fraternală, fiind marcate și de momentele emoționante ale comemorării jertfei pentru credință a Episcopilor, preoților, călugărilor și mirenilor Bisericii noastre, desființată brutal în urmă cu 60 de ani. La finalul lucrărilor Arhiepiscopul Major, Preafericirea Sa Lucian, a acordat o binecuvântare particulară întregului Sinod al Episcopilor.

S-a stabilit statutul ca următoarea sesiune ordinară a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, să se desfășoare la Blaj, sediul Arhiepiscopului Major, în perioada 2-4 iunie 2009.

pr. William A. Bleiziffer
Notarul Sinodului Episcopilor

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator,
Ioan F. Pop: secretar de redacție.

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Nicolae Costruț, pr. Ioan Erdeli,
Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantîș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it;
Tel: 004 0722.450.013

Abonamente: Alexandru Toma

Str. Borsecului Bl. X16, Ap. 30
Tel: 0259.472.823; 0741.933.193

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea
Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus*

9 și 16 noiembrie 2008

Biserica de cărămizi este simbolul Bisericii vii

Dragi frați și surori,

Liturgia ne face să celebrăm astăzi Dedicarea Bazilicii Laterane, numită „mama și capul tuturor Bisericilor din Roma și din lume”. De fapt, această Bazilică a fost prima care s-a construit după edictul împăratului Constantin care, în anul 313, a acordat creștinilor libertatea de a-și practica religia lor. Același împărat a dăruit Papei Melchiade străvechea proprietate a familiei Lateranilor și a făcut să se construiască Bazilica, Baptisterul și Patriarhium, adică reședința Episcopului Romei. unde Papii au locuit până în perioada transferării la Avignon, în Franța.

Dedicarea Bazilicii a fost celebrată de Papa Silvestru spre anul 324 și templul a fost intitulat Preasfântul Mântuitor; doar după secolul al IV-lea au fost adăugate titlurile Sfinților Ioan Botezătorul și Ioan Evanghelistul, de unde denumirea comună. Această sărbătoare a interesat mai întâi numai orașul Roma; apoi, începând din 1565, s-a extins la toate Bisericile de rit roman. În felul acesta, cinstind edificiul sacru, se înțelege să se exprime iubire și venerație pentru Biserica romană care, cum afirmă Sfântul Ignațiu din Antiohia „stă în fruntea carității” întregii comuniuni catolice (Către Romani 1,1).

Cuvântul lui Dumnezeu în această solemnitate amintește un adevăr esențial: templul de cărămizi este simbol al Bisericii vii, comunitatea creștină, pe care deja Apostolii Petru și Pavel, în scrisorile lor, o înțelegeau ca „edificiu spiritual”, construit de Dumnezeu cu „pietrele vii” care sunt creștinii, pe singura temelie care este Isus Cristos, comparat la rândul său cu „piatra unghiulară” (cf. 1Corinteni 3,9-11.16-17; 1Petru 2,4-8; Efeseni 2,20-22). „Fraților, voi sunteți zidirea lui Dumnezeu”, scrie Sfântul Pavel și adaugă: „sfânt este templul lui Dumnezeu care sunteți voi” (1Corinteni 3,9c.17).

Frumusețea și armonia bisericilor, destinate să dea laudă lui Dumnezeu, ne invită și pe noi, ființe umane, limitate și păcătoase, să ne convertim pentru a forma un „cosmos”, o construcție bine ordonată, în strânsă comuniune cu Isus, care este adevăratul Sfânt al Sfinților. Aceasta se petrece în mod culminant în liturgia euharistică, în care „ecclesia”, comunitatea celor botezați, se regăsește unită pentru a asculta Cuvântul lui Dumnezeu și pentru a se hrăni cu Trupul și Sângele lui Cristos. În jurul acestei duble mese, Biserica din pietre vii se edifică în adevăr și în caritate și este plăsmuită lăuntric de Spiritul Sfânt transformându-se în ceea ce primește, conformându-se din ce în ce mai mult Domnului ei Isus Cristos. Ea însăși, dacă trăiește în unitate sinceră și fraternă, devine astfel jertfă spirituală plăcută lui Dumnezeu.

Dragi prieteni, sărbătoarea de astăzi celebrează un mister mereu actual, și anume că Dumnezeu vrea să se edifice în lume un templu spiritual, o comunitate care să-l adore în spirit și adevăr (cf. Ioan 4,23-24).

Darurile de la Domnul se multiplică dăruindu-le

Dragi frați și surori,

Cuvântul lui Dumnezeu din această duminică - penultima a anului liturgic - ne invită să fim vigilenți și silitori, în așteptarea întoarcerii Domnului Isus la sfârșitul timpurilor. Pagina evanghelică povestește renumita parabolă a talanților, relatată de Sfântul Matei (25,14-30). „Talanțul” era o antică monedă romană, de mare valoare, și tocmai din cauza popularității acestei parabole a devenit sinonim cu aptitudine personală, talent, pe care omul este chemat să-l facă să rodească. În realitate, textul vorbește despre „un om care, având de plecat într-o lungă călătorie, a chemat la el pe servitorii săi și le-a încredințat averea sa” (Matei 25,14). Omul din parabolă îl reprezintă pe Cristos însuși, servitorii sunt ucenicii iar talanții sunt darurile pe care Isus le încredințează lor. De aceea asemenea daruri, pe lângă calitățile naturale, reprezintă bogățiile pe care Domnul Isus ni le-a lăsat ca moștenire, pentru ca să le facem să rodească: Cuvântul Său, depozitat în Sfânta Evanghelie; Botezul, care ne reînnoiește în Spiritul Sfânt; rugăciunea - Tatăl nostru - pe care o înălțăm la Dumnezeu ca fii uniți întru Fiul; iertarea Sa, pe care ne-a poruncit să o purtăm tuturor; sacramentul Trupului Său jertfit și al Sângelui vărsat. Într-un cuvânt: Împărăția lui Dumnezeu, care este El însuși, prezent și viu în mijlocul nostru.

Aceasta este comoara pe care Isus a încredințat-o prietenilor Săi, la capătul scurtei Sale existențe pământești. Parabola de astăzi insistă asupra atitudinii interioare cu care să primim și să valorizăm acest dar. Atitudinea greșită este cea a fricii: servitorul căruia îi este frică de stăpânul său și se teme de întoarcerea lui, ascunde moneda în pământ și ea nu produce nici un rod. Aceasta i se întâmplă, de exemplu, celui care, după ce a primit Botezul, Împărtașania, Mirul, îngroapă aceste daruri sub un strat de prejudecăți, sub o imagine falsă despre Dumnezeu ce paralizază credința și faptele, încât trădează așteptările Domnului. Dar parabola pune mai bine în relief roadele bune aduse de ucenicii care, fericiți de darul primit, nu l-au ascuns cu teamă și gelozie, ci l-au făcut să rodească, împărțindu-l cu alții, împărțindu-l. Da, ceea ce Cristos ne-a dat se multiplică dăruind! Este o comoară menită să fie cheltuită, investită, împărțită cu toți, cum ne învață acel mare administrator al talanților lui Isus care este apostolul Pavel.

Învățătura evanghelică pe care ne-o oferă astăzi liturgia a avut influență și asupra planului istorico-social, promovând în populațiile creștine o mentalitate activă și întreprinzătoare. Mesajul central privește însă spiritul de responsabilitate cu care să primim Împărăția lui Dumnezeu: responsabilitate față de Dumnezeu și față de umanitate. Întruchipează în mod desăvârșit această atitudinea a inimii Fecioara Maria care, primind cel mai prețios dintre daruri, pe Isus însuși, l-a oferit lumii cu imensă iubire. Ei să îi cerem să ne ajute să fim „servitori buni și credincioși”, ca să putem lua parte într-o zi „la bucuria Domnului nostru”.

+ Virgil BERCEA

Gânduri la o aniversare

180 de ani de la înființarea Liceului „Samuil Vulcan” din Beiuș

Domnilor,

„În frumoasa Transilvanie rumânii fac partea mai mare a lăcuitorilor; ei sânt aicea poporul cel mai vechi; ei vorbesc o limbă dulce, frumos sunătoare, întocmită spre mare cultură; ei în această limbă plinesc cele dumnezeiești în beserică și acasă (...). Rumânii nu mai pot fi în starea de până acum; lor le este de lipsă cultura, și aceasta în limba rumânească ” scria Ioan Rusu în Icoana Pământului.

La aceste lucruri o fi meditat, pe acești „rumâni”, limba lor și cultura românească o fi vrut să le emancipeze și să le deschidă orizonturile Episcopul greco-catolic Samuil Vulcan, când, în Anul Domnului 1828, a deschis porțile noii școli zidite la Beiuș. La 180 de ani de la înființarea Liceului „Samuil Vulcan”, gândurile noastre se îndreaptă cu recunoștință spre trecut, însoțite de adâncă reculegere, pentru Episcopul fondator, întemeietorul, care s-a jertfit pentru popor și limbă, pentru națiune și Biserică, pentru cultura neamului său.

Modelul pentru Episcopul Vulcan a fost Blajul, cu ale sale „fântâni ale darurilor”, cu al său Inocențiu Micu Clain și Petru Pavel Aron și mai ales cu corifeii Școlii Ardelene, Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai. Cu toții au fost animați de același crez sintetizat pe „Câmpia Libertății” de la Blaj de Simion Bărnuțiu: „... rămâneți credincioși și numelui și limbii voastre, apărați-vă ca frații cu puteri unite, ... Vedeți cum ne-am luptat noi pentru limba și romanitatea noastră. Luptați-vă și voi și le apărați ca lumina ochilor voștri...” (Simion Bărnuțiu, Discursul de la Blaj). Aceste idei, acest crez va iradia în tot Ardealul: Blajul va fi urmat și în scurt timp au fost deschise școli la Beiuș, Oradea, Gherla, Năsăud. Aceste idei și acest crez au trecut munții la București și Iași, purtate de învățăceii din aceste școli, deveniți la rândul lor profesori și luminători ai neamului

În acest cadru se situează Episcopul Samuil Vulcan. Episcopul dorea o școală „în mijlocul domeniului său episcopesc, între munți, la Beiuș, acasă”, un dar pentru neamul său, pentru elevii veniți de prin satele Bihorului și din ținuturile de vest, de la Satu Mare până în Banat. „Rumânii - se va fi gândit Episcopul - nu mai pot fi în starea de până acum; lor le este de lipsă cultura, și aceasta în limba rumânească” (Ioan Rusu, Icoana Pământului). Eforturile Episcopului continuă. Trimite „carte de dojană” preoților și mirenilor din episcopie „spre trimiterea pruncilor



lor la acele școale”, pentru că „fericirea de acolo (de școală) atârnă” amintind că de la învățăceii, ca plată „nimica se va pofti”. Gimnaziul din Beiuș devine astfel o „fântână a darurilor” pentru toți pruncii din aceste părți, indiferent de confesiune.

Liceul cu dascălii săi a dăinuit prin timp, înfruntând cu seninătate și cu probitate încercările vremurilor, profesorii și învățăceii convinși fiind că: „Limba e averea cea mai scumpă a omului nestruciat și a poporului necorupt, și un odor atât de prețuit” (Simion Bărnuțiu, Discursul de la Blaj). Anul 1948 aduce naționalizarea școlilor dar și desființarea Bisericii Greco-Catolice. Poate unii dintre dumneavoastră își mai aduc aminte cum a fost devastată Biblioteca Liceului și distruse cărți la care nu aveau nici o vină, precum poate unii își mai aduc aminte cum unii profesori și preoți ai Liceului Vulcan au avut înfundat pușcăriile pentru marea culpă de a fi fost greco-catolici. Dar moștenirea spirituală a Liceului „Samuil Vulcan” nu s-a risipit: pe sub bolți tăcute și prin clase însorite veghea, blândă, umbra fondatorului. După 1989, în noile realități în care trăim, știm că valorile creștine, ideile europene, deschiderea și toleranța, iubirea aproapelui și cultura adevărată sunt promovate la Colegiul „Samuil Vulcan”, iar acest lucru îi onorează pe actualii dascăli.

Acum, în acest moment sărbătoresc, cu gânduri și sentimente alese, se cuvine să aducem un profund omagiu celui care, într-o zi de octombrie, cu 180 de ani în urmă, a deschis această școală, Episcopului Samuil Vulcan, și profesorilor de ieri și de azi, care au făcut și continuă să facă din școala beiușană o „fântână a darurilor”.

Beiuș, 11 octombrie 2008

+ Virgil BERCEA

Un caz de conștiință morală: Simion Bărnuțiu

Oamenii mari ai unei epoci istorice date își regăsesc imaginea din timpul vieții încă în speranțele de obște, care se leagă de personalitatea și lucrarea lor în folosul celor obidiți. Au răzbătut până în zilele noastre două versuri de o simplitate dezarmantă, dar care concentrează în mod emoționant definiția atribuită lui Simion Bărnuțiu de românii ardeleni la 1848:

„*Scris-am carte pe-un bănuț
La prea direpul Bărnuț*”.

Era, în vremea aceea, președintele Comitetului Național Român de la Sibiu și întruchipa în rândul românilor faima de om al dreptății cu arma gândului. Viitorimea a consfințit drumul spre dreptate prin puterea gândului, a spiritului, făcând ca marele fiu al plaiurilor sălăjene să fie astăzi un contemporan inspirat al nostru, cu ideile, îndemnul, învățămintele și concepțiile neatrinse de coasa vremii. Ca toți oamenii de geniu, Bărnuțiu și-a risipit cu dărnicie energia în domenii diverse, de la filosofie la politică, de la religie la pedagogie, de la filologie la economie politică, de la drept la sociologie, și înșiruirea ar putea continua. O analiză a acestor preocupări aparent disparate scoate însă în evidență o constantă psihologică care străbate întreaga activitate și operă bărnățiană, constituindu-se într-o adevărată coloană axiologică a acesteia: legea morală. Cercetătorii operei sale au evidențiat atașamentul față de filosofia lui Immanuel Kant, despre care o legendă, sau poate o consemnare autentică, spune că avea afișată în biroul său inscripția următoare: „*Cerul înalt deasupra mea, legea morală în sufletul meu*”. Se poate face o legătură între ținuta morală a lui Bărnuțiu și aceea a filosofului său preferat, așa cum aceeași ținută morală o putem pune pe seama cunoașterii profunde a îngrijorărilor vremii sale, care se afla la răscrucea unor schimbări profunde pe toate planurile vieții sociale. O istorie întreagă îl cunoaște ca pe un campion al stoicismului, ascet necălugărit care nu a dorit nimic și niciodată pentru sine, a dus o viață austeră apropiată de a lui Petru Pavel Aron, împărțindu-și banii de profesor la Iași cu studenții săraci. Modelul iubit era Cato din Atica, strămoșul antic dăruit cu toată ființa binelui celorlalți. Bărnuțiu se încrâncena însă la orice nedreptate făcută semenilor săi, poporului său, până la a deveni un arhanghel de temut, așa cum ni-l prezintă poetul Gheorghe Sion în cunoscutele sale amintiri.

Bărnuțiu avea convingerea că societatea omenească, în mod concret națiunea română din Transilvania, nu-și putea realiza echilibrul istoric la care aspira, dacă la baza eforturilor spre acest echilibru nu erau așezate legile moralei. În deceniul dinaintea

Revoluției de la 1848, Biserica Unită cu Roma a cunoscut o înflorire comparabilă cu aceea din vremea Școlii Ardelene, printr-o nouă organizare a institutelor de învățământ din Blaj, unde se predau acum materiile la nivel european, de către profesori cu erudiția modernă în sânge. Este destul să-i amintim pe Iosif Pop, Ioan Rusu, Demetriu Boer, Timotei Cipariu și, desigur, el însuși, Simion Bărnuțiu. Glasul profesorului blăjean Simion Bărnuțiu s-a auzit răspicat în 1842, când Dieta Transilvaniei a emis o lege care viza desființarea de facto a limbii române ca limbă culturală, condamnând acest pas politic nefast în vestitul său studiu „*O tocmeală de rușine și o lege nedreaptă*”. „*Această lege, spune el, este invalidă pentru că încalcă morala, pentru că legiuitorul este dator a căuta la legea moralității când pune legi*”. „*Cultura și fericirea*”, după inedita lui formulare, sunt scopurile cele mai înalte ale poporului român, iar prin această lege se încalcă străvechea datorie morală de a da respectul cuvenit fiecărui popor. „*Deposdarea unui popor de limba sa, spune Bărnuțiu, este un păcat strigător la cer, un atentat la lucrarea lui Dumnezeu*”. Cuvintele sale sunt pătrunzătoare: „*Limba e averea cea mai scumpă a omului nestruciat și a poporului necorupt, și un odor atât de prețios*”.

Bărnuțiu a dat măsura întregii sale forțe morale în momentul critic al Revoluției de la 1848, când discursul său din catedrala Blajului a tăiat hotar între două evuri politice și sociale din viața românilor. S-a scris mult despre *Discursul de la Blaj*, cu competență, de aceea este suficient să ne oprim cu această ocazie tot la filonul moral al acestei opere oratorice din istoria culturii noastre. Nedreptatea istorică suferită de românii ardeleni în decursul secolelor se dovedește prin scoaterea lor, (ca majoritate covârșitoare și mașină economică esențială,) din rândul națiunilor constituționale și marginalizarea la nivel de popor de iobagi. Însuși dreptul divin este încălcat astfel, pentru că – spune el – „*o natură le-a născut pe toate națiunile*”, iar această sorginte, egală de la Dumnezeu, trebuie să-și găsească corolarul ei pe pământ. Căci „*ce preț mai are viața [omului] după ce și-a pierdut tot ce-l face demn să mai fie pe pământ?*”. Adică după ce și-a pierdut libertatea, naționalitatea și limba.

Marele *Discurs* poate fi analizat din multe puncte de vedere, cu revelații și surprize constant uimitoare. Unul dintre ele este poziția tranșantă în materie de religie, pe care s-a situat oratorul în fața mulțimii din catedrala Blajului. După cum se știe, erau acolo români uniți și romani ortodocși, așa cum erau și mulți intelectuali ai celorlalte etnii din Transilvania. Iar afară,

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

pe Câmpia Libertății, se aflau 40.000 de oameni din toate cele trei țări românești. În fața și în auzul acestora, Bărnăuțiu a accentuat unitatea de credință a românilor, în condițiile diversității de confesiune. De la Inochentie Micu, românii ardeleni n-au mai avut prilejul să audă astfel de formulări inspirate. Unirea cu Roma este judecată în termeni peste care istoricii actuali nu pot trece în analizele lor. „*Din fântâna uniunii – spune el – au curs niște mijloace materiale pentru români*”, mai spune că s-a emancipat clasa preoților români de statutul de iobagi și s-au ridicat școlile Blajului, „*din care au răsărit o mulțime de lumini între români*”. Este cea mai frumoasă caracterizare a Școlii Ardelene, ca imaginea unei dimineți în care cărturarii blăjeni strălucesc asemenea unor lumini pe cerul istoriei românești. Această dimineață a bucuriei a fost însă întunecată de nenumărații dușmani ai emancipării românilor, care au instigat ura confesională între ei, încât - zice - „*se certau fii cu părinți, (...) se băteau frați cu frați fără să știe pentru ce*”. O enormă crimă morală s-a comis astfel împotriva neamului românesc, care încălca încă odată legile dumnezeiești, prin convertirea sentimentului religios în instrument politic de subjugare. Acestor vremuri dorește Bărnăuțiu să li se pună capăt, încât românii să se simtă frați între sine, indiferent de religie. „*Să jurăm - îi îndeamnă el pe cei prezenți la adunare - că nu vor mai putea turbura pacea și bună înțelegerea noastră nici iezuiții, nici călugării sârbești, nici misionarii Strigoniului, nici agenții națiunilor străine, chiar și când s-ar îmbrăca în vestminte de preoți și episcopi românești*”. Și le mai cere românilor ortodocși și uniți care reprezentau acolo întregul popor românesc un lucru măreț: „*Să jurăm că nici diavolii Iadului nu vor mai putea rumpe legăturile onoarei frățești prin care e legată adunarea aceasta, și printr-înșă toată națiunea română!*”. Îndemnul lui Bărnăuțiu a rămas și rămâne actual, moral, probând încă odată puterea de vizionar al celui plămădit din țaria morală recunoscută a Sălajului și a oamenilor săi.

Bărnăuțiu, trăind la răscrucea dintre epoca veche și cea modernă a istoriei românilor, și mai ales conștientizând din plin esența momentului și-a asumat misiunea istovitoare a edificării unei gândiri naționale originale în sfera filosofiei și științelor confinii acesteia: psihologia, pedagogia, dreptul politic și altele. Și-a luat doctoratul în drept la Pavia, în Italia, cu teza „*Argomenti di giurisprudenza e di scienze politiche*”, iar bogăția cunoștințelor dobândite astfel a împărtășit-o studenților de la prima universitate românească, cea de la Iași, înființată de principele Alexandru Ioan Cuza în 1860. Omul moral Bărnăuțiu a ieșit în lumină încă odată, refuzând funcția de rector care i s-a oferit, în ideea că educația științifică a celei dintâi generații de studenți



într-o instituție universitară națională se face de la catedră, și nu din biroul conducătorului. Fraternitatea lui cu studenții și discipolii, care l-au adorat ca pe un zeu, este bine cunoscută. Pe seama acestor tineri, el și-a sacrificat sănătatea oricum șubredă, redactând o salbă întreagă de tratate științifico-didactice: „*Dreptul public al românilor, Dreptul natural privat, Logica, Pedagogia, Psihologia empirică, Estetica*” ... Dar încununarea întregii sale opere științifice este minunata monografie „*Dreptul public al românilor*”, carte unică în cultura noastră, prin care Bărnăuțiu unește în concepte moderne și în sistem legat toate ideile naționale plămădite în ansamblul Școlii Ardelene și a erudiției din Transilvania după anul 1700. Poate că Mihai Eminescu a cunoscut această lucrare bărnăuțiană, din care, pare că se inspiră în mai multe locuri ale operei sale, acolo unde marele poet cântă istoria, măreția și soarta poporului român. Cel mai cunoscut exemplu este inegalabila „*Doină*”, care pare versificată efectiv după Bărnăuțiu. Ideea suveranității absolute a românilor asupra spațiului lor istoric îl absoarbe atât de adânc, încât aparent monotona proză istorico-juridică se adună în stanțe poetice duioase, îngândurate uneori, fulminante alteori, niciodată lipsite de patos și profunzime de cugetare. Posteritatea a fost impresionată, și în acest caz, de aceeași situație a demersului sub semnul moralității istorice. Poporul român i se cuvin, prin legea morală, toate prerogativele și atribuțiile asupra unui spațiu geo-istoric pe care l-a apărut și sfințit cu sudoarea și sângele fiilor lui, prin veacuri, până în vremurile care promiteau o soartă mai bună pentru urmașii marilor strămoși.

Cu legea morală în suflet, asemenea admiratului său Immanuel Kant, românul Simion Bărnăuțiu a fost un simbol necontestat al epocii în care și-a purtat pașii și gândurile, suflet din sufletul poporului român și flacăra nestinsă de veghe la destinul viitor al acestui popor, la a cărui configurare ca națiune modernă a adus una dintre cele mai importante contribuții.

Zalău, 10 octombrie 2008

ANUL SFÂNTULUI PAVEL

Enigma din Damasc

Ce s-a întâmplat cu adevărat pe acel drum

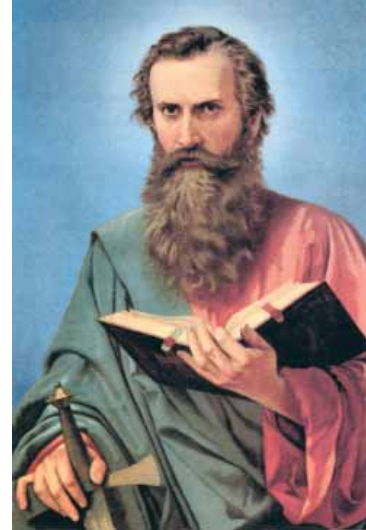
Ca despre multe personaje din antichitate, nu cunoaștem anul exact al nașterii lui Paul și cu atât mai puțin anul morții. Însă o întreagă serie de date sigure și de diferite indicii ne permite să fixăm cu mare aproximație fie extremele, fie etapele intermediare.

Atunci când scrie biletul către Filemon, probabil în anul 54 (sau, conform unei cronologii mai joase, prin anul 62), el se declară „bătrân”, în greacă *presbutes* (Filemon 9); și atunci când Luca în *Faptele Apostolilor* relatează uciderea cu pietre a lui Ștefan la începutul anilor treizeci, notează și prezența lui Saul care este calificat ca „tânăr”, în greacă *neanēas* (Fap 7,58). Cele două denumiri sunt desigur generice, dar, conform calculelor antice cu privire la vârsta omului, prima ar trebui să indice în mare pe unul în jurul vârstei de șaizeci de ani și a doua pe unul pe la vârsta de treizeci de ani. Deducem de aici că el s-a născut în ultimii ani ai erei precreștine și deci era cu puțin ani mai tânăr decât Isus.

Născut la Tars în Cilicia (cf. Fap 22,3) ca evreu din diaspora de limbă greacă și cu un nume latin (schimbat prin asonanță din Saul în Paul), cel mult având cetățenia romană (cf. Fap 22,25-28), el apare plasat pe frontiera a trei culturi diferite și probabil și din această cauză e disponibil la deschideri universaliste rodnice, așa cum se va dovedi în continuare. Poate că derivând de la tatăl, el a învățat și o muncă manuală care consta în meseria de *skenopoiis*, literalmente „confectioner de corturi” (cf. Fap 18,3), probabil lucrător al lânii aspre de capră pentru a face din ea corturi, probabil pentru uzul militar, dar mai ales privat (cf. Fap 20,33-35).

De altfel, în antichitate Tarsul era vestit prin prelucrarea textilă în special a lânii (cf. Dion din Prusa, *Discursuri*, 34, 21), așa încât unele papirusuri dau mărturie despre adjectivul *tarsikrrios* pentru a indica un țesător de lână. Pe la 12-13 ani, vârstă la care băiatul evreu devine *bar mitzvr* („fiu al preceptului”), Paul părăsește Tarsul și se mută la Ierusalim pentru a fi educat la picioarele lui rabbi Gamaliel cel Bătrân, după cele mai rigide norme ale fariseismului (cf. Gal 1,14; Fil 3,5-6; Fap 22,3; 23,6; 26,5), dobândind un mare zel pentru Tora mozaică.

Pe baza unei puternice ortodoxii religioase, dobândită deja, el întrevede în noua mișcare ce făcea referință la Isus din Nazaret un mare risc pentru identitatea iudaică. Pe de o parte, Paul cunoscuse critica puternică a lui Ștefan la templul din Ierusalim (cf. Fap 6,14; 7,47-50). Pe de altă parte, el nu putea să admită un Mesia răstignit, care trebuia considerat doar scandal și blestem (cf. 1Cor 1,23; Gal 3,13); dacă apoi acesta era în mod pozitiv legat cu neștiutorii Legii (acei *camme ha-'aretz*) și chiar cu păcătoșii așa încât pentru a fi drepti în fața lui Dumnezeu trebuia să se creadă în Isus, atunci Tora ajungea să nu mai fie nici suficientă și cu atât mai puțin necesară.



Asta explică faptul că el a „persecutat Biserica lui Dumnezeu” cu tărie, așa cum va admite de trei ori în scrisorile sale (1Cor 15,9; Gal 1,13; Fil 3,6).

De altfel este greu să ne imaginăm în mod concret în ce consta această persecuție. De exemplu, ceea ce scrie Luca în Fap 9,1-2 („Saul, tot urzind amenințare împotriva discipolilor Domnului, a mers la marele preot și a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc ca să-i aducă legați la Ierusalim pe cei pe care i-ar fi găsit în această credință, fie bărbați, fie femei”) este greu de potrivit cu datele istorice, așa cum prezintă comentatorii. De fapt, sub procuratorii romani Sinedriul nu avea jurisdicție în afara țării lui Israel și nici Paul nu se putea bucura de un mandat oficial fără a fi membru al Sinedriului. De aceea se face ipoteza că el a fost pur și simplu trimis la Damasc de o sinagogă de iudei „eleniști” din Ierusalim, probabil cu o scrisoare de recomandare din partea marelui preot, pentru a avertiza sinagogile locale împotriva pericolului noii erezii și a le îndemna să ia măsuri adecvate, chiar severe.

Desigur, chiar pe drumul Damascului, la începutul anilor treizeci, probabil în anul 32, a avut loc momentul decisiv din viața lui Paul. Acolo a avut loc o cotitură, ba chiar o răsturnare a valorilor. În mod neașteptat, el a început atunci să considere „daună” și „gunoi” tot ceea ce înainte constituia pentru el maximul ideal, motivația existenței sale (cf. Fil 3, 7-8). Ce s-a întâmplat? În această privință avem două tipuri de izvoare. Primul tip, cel mai popular, sunt relatările datorate peniței lui Luca, cel care de trei ori relatează evenimentul (cf. Fap 9,1-19; 22,3-21; 26, 4-23), insistând asupra câtorva detalii pitorești, cum ar fi lumina din cer, căderea la pământ, un glas care cheamă, noua stare de orbire și vindecarea lui ca de niște solzi scoși din ochi, postul. Este greu ca Paul personal să fie

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

la originea acestor narațiuni, fie pentru că el nu vorbește niciodată despre asta în acești termeni, fie pentru că în *Gal 1,13* îi trimite pe cititorii săi la ceva ce a auzit.

De aceea este foarte posibil ca Luca să fi folosit o relatare care s-a născut probabil în comunitatea din Damasc (să ne gândim la coloratura locală dată de prezența lui Anania și fie de numele străzii, fie de numele proprietarului casei în care Paul este găzduit: *Fap 9,11*), care a compus într-un prim moment o relatare a convertirii care scotea în evidență transformarea extraordinară care a avut loc în ex-persecutorul și care apoi a devenit și relatarea chemării unui nou evanghelizator.

Al doilea tip de izvoare este acela mai „autentic”, deoarece constă în mărturia celui direct interesat, și sunt scrisorile lui Paul însuși. De fapt, de mai multe ori el face referință la acea experiență extraordinară și este vorba mereu de aluzii foarte scurte, ce nu sunt descriptive, care insistă numai pe sensul a ceea ce s-a întâmplat atunci (cf. *Rom 1,5*: „Prin Isus Cristos am primit har și misiunea apostolatului”; *1Cor 9,1*: „Nu l-am văzut eu pe Isus, Domnul nostru?”; *1Cor 15,8*: „Ultimului dintre toți, ca unui născut înainte de vreme, mi s-a arătat și mie”; *2Cor 4,6*: „Dumnezeu care a zis: „Să strălucească lumina în întuneric”, el însuși a strălucit în inimile noastre pentru luminarea cunoașterii gloriei lui Dumnezeu pe fața lui Isus Cristos”; *Fil 3,7*: „Cele care erau pentru mine un câștig, de dragul lui Cristos, eu le-am considerat o pierdere”; *Gal 1,15-16*: „Dar când i-a plăcut lui Dumnezeu, cel care m-a ales încă din sânul mamei mele și m-a chemat prin harul său, m-i l-a descoperit pe Fiul său în mine ca să-l vestesc păgânilor, imediat, fără să mă sfătuiască cu cineva. Și fără să urc la Ierusalim, la cei care erau apostoli înaintea mea, am mers în Arabia, apoi m-am întors din nou la Damasc”). După cum se vede, în toate aceste texte el nu se oprește pe detalii narrative, ci interpretează mereu acel moment nu atât ca un fapt de convertire, deoarece nu folosește niciodată lexicul specific (cu verbele *metanoîn-epistrčfein* și derivatele), cât mai ales ca fundament al apostolatului său, ca misiune de evanghelizare, deci ca un eveniment de misiune (cu un lexic de viziune, apariție, revelație, iluminare).

Ne putem întreba cum se explică schimbarea care a avut loc în Paul pe drumul Damascului. În climatul romantic din secolului al XIX-lea se prefera să se recurgă la schema omului chinuit, care în sfârșit găsește o cale de ieșire din propriile neliniști adoptând o soluție extremă. Pentru a face asta se interpreta în sens autobiografic ceea ce se citește în *Rom 7,7-25*, unde Paul vorbește la persoana întâi singular: „Nu săvârșesc ceea ce vreau, ci fac ceea ce urăsc... După omul lăuntric îmi găsesc plăcere în Legea lui Dumnezeu, dar văd o altă lege în mădulele mele, care luptă împotriva legii minții mele și mă ține sclav prin legea păcatului care se află în mădulele mele” (vv. 15.22.23).

Mai mult decât atât, exegeza de astăzi a acestei pagini pauline este mult mai încălțată și îndoielnică, fie pentru că textul este scris la prezent (deci literalmente nu ar trebui să se refere la trecutul anterior convertirii), fie pentru că textul nu aparține unui context autobiografic, ci unei reflecții de principiu cu privire la valoarea Legii (așa încât acel eu se poate explica foarte bine cu figura retorică a enalagei așa încât să includă o experiență universală), fie pentru că într-un alt text cu siguranță autobiografic

Paul spune, contrar, că a fost „fără cusur, în ce privește justificarea care vine din Lege” (*Fil 3,6*: aici iese în evidență chiar mândria și bucuria unei identități iudaice trăită în plinătate ca „un câștig”). Se poate crede mereu că ceea ce el scrie în *Rom 7,7-25* reprezintă pur și simplu conștientizarea succesivă (creștină) a unui vechi conflict inconștient față de Lege, în timp ce *Fil 3,4-6* ar reprezenta doar conștiința tipică a lui Paul precreștin.

Dar lucrurile sunt mai complexe. Mărturiile personale ale lui Paul cu privire la evenimentul de la Damasc sunt în mod constant centrate pe figura precisă a lui Isus Cristos. El nu vorbește de altul, până acolo încât mărturisește că a fost „cucerit de Cristos Isus” (*Fil 3,12*). Așadar a fost vorba în mod esențial de o întâlnire de „persoane”, în timp ce conceptele, „ideile”, deși implicite, au jucat un rol secundar. El a văzut gloria lui Dumnezeu strălucind pe chipul lui Cristos (cf. *2Cor 4,6*). Din acest punct de vedere, experiența lui Paul trebuie explicată și cu referință la anumite categorii din mistica iudaică a *merkav'ih*, adică a „carului”, care își înfinge rădăcinile sale în viziunea din primul capitol din Ezechiel. Acolo profetul spune că a văzut un car tras de patru ființe vii „și pe această specie de tron, sus, o figură cu trăsături umane (...). Așa mi-a apărut aspectul gloriei Domnului” (1,26.28): adică, aici se îndrăznește să se asocieze gloria cerească a lui Dumnezeu la o ființă umană, fie ea chiar nedeterminată, și asta explică rezervele rabinismului cu privire la această pagină.

În orice caz, nu se poate neglija dimensiunea psihologică a experienței lui Paul, adesea tratată în termeni de halucinație (deși în mod normal istoricii și teologii nu au studii în materie de psihologie, așa cum psihologii sunt destul de lipsiți de tehnicile istoriografice și de teologie). Un studiu făcut în urmă cu câțiva ani încearcă să facă claritate în acest sens, fie făcând deosebire între halucinație și iluzie, deoarece ele nu trebuie identificate, fie precizând în mod onest că lipsa de obiectivitate a fenomenului (viziune, auz, miros, pipăit) se referă numai la observatorul extern, dar nu la subiectul care are această experiență, și fie dând atenție și condiționărilor socio-culturale ale subiectului interesat.

Cât privește pe Paul, trebuie luat act că declarațiile sale cu privire la eveniment sunt rare (nu în toate scrisorile) și foarte sobre (lipsite de descrieri); în plus, trebuie constatat că el nu prezintă niciodată în fața propriilor interlocutori experiența trăită de el pentru a întemeia pe ea propria autoritate, nici pentru a garanta vreo teză teologică, nici pentru a întări vreo luare de poziție disciplinară; dimpotrivă, se întâmplă exact contrarul.

De aceea, trebuie să ne ferim să judecăm evenimentul de pe drumul Damascului cu categoriile psihopatologiei. Singurul fapt sigur pe planul realității istorice, spun în termenii lui Jung, este că el a avut o atare funcție prospectivă încât a determinat restul vieții lui Paul și l-a făcut în mod cu totul pozitiv și rodnic: acolo el a avut experiența unei întâlniri și și-a format o convingere care a răsturnat existența sa, fie resetând întregul său patrimoniu ideal, fie reorientând energiile sale spre un scop nou.

(După *L'Osservatore Romano*, 29 iunie 2008)

Romano Penna; Traducere de pr. **Mihai PĂTRAȘCU**
www.ercis.ro

Otilia BĂLAȘ

Aron Pumnul - 190 de ani de la naștere

Trecutul spiritual și cultural al Blajului este foarte bogat în personalități ilustre și de-o înaltă conștiință, care purtau în inimă și gând crezul Școlii Ardelene, îl continuau și îl transmiteau. Preoți - profesori ai Blajului, ei se disting prin putere de muncă, erudiție, spirit de jertfă, seriozitate, modestie și înaltă ținută morală. O astfel de personalitate ne este adusă în atenție acum, la sfârșitul lui noiembrie: preotul, profesorul și omul de cultură Aron Pumnul.

Iosif Vulcan, în „Panteonul român”, îl caracterizează astfel: „Pumnul a fost unul din acei bărbați mari, de care națiunea noastră avu prea puțini”.

Numele acestui cărturar ne este mai apropiat. Aron Pumnul este omul care i-a schimbat destinul lui M. Eminescu, numele fiindu-i înscris în poezia de debut a poetului: „La mormântul lui Aron Pumnul”. Unii chiar spun că fără Aron Pumnul geniul lui Eminescu ar fi rămas necunoscut...

Aron Pumnul s-a născut în comuna Cuciulata din apropierea Făgărașului, la 27 noiembrie 1818, într-o familie de țărani. Începe școala primară la Odorheiul Secuiesc, după terminarea căreia urmează studiile la gimnaziul din Blaj. „Mica Romă”, Blajul greco-catolic, a constituit „o etapă hotărâtoare în formația lui spirituală”. De acolo au pornit corifeii Școlii Ardelene: S. Micu, Gh. Șincai și P. Maior. Aron Pumnul și-a format cultura și personalitatea pe aceeași cale ca și înaintașii amintiți. La sfârșitul liceului, după etapa Cluj - un an la Liceul piarist - urmează studiile teologice superioare la Colegiul „Sf. Barbara” din Viena (1843-1846), unde a organizat o societate a studenților români „Rumânimea cea tânără”, cu un program luminist. Se avea în vedere traducerea unor manuale „prin care românii să fie orientați în studiul istoriei patriei, al economiei, fizicii, dreptului natural și național”. Aron Pumnul a audiat paralel cursuri universitare la disciplinele: filozofie, istorie, drept și lingvistică romanică, dar mai ales și-a îmbogățit cultura prin lectură bogată și variată: Aristotel, Seneca, Spinoza, Voltaire, Rousseau, Kant etc. Tot în cadrul societății „Rumânimea cea tânără” manifestă preocupări filologice; alcătuiește un sistem ortografic bazat pe principiul fonetic, cere izgonirea alfabetului chirilic, străin nouă, și susține scrierea cu alfabet latin. În 1845 publică în „Foaie pentru minte, inimă și literatură” primul studiu de lingvistică, „Literele corespunzătoare firei românești”.

În 1846 revine în Transilvania și e numit profesor de filozofie la Blaj. Un an mai târziu colaborează la „Organul luminării”, subintitulat „Gazetă bisericească, politică și literară”, a lui T. Cipariu, primul ziar tipărit integral cu litere latine.

În Revoluția de la 1848 este alături de colegii



lui, Bărnuțiu, Barițiu și Cipariu. A tipărit „Proclamația către români”, care a fost răspândită prin sate și chema mulțimile la Blaj de Duminica Tomii: „Români, uniți-vă în cugete și adunați-vă la Blaj {...} Istoria așa ne va aprecia, și strănepoții noștri așa ne vor binecuvânta sau blestema-după cum vor fi faptele noastre”. (Arcadie Hinescu, „Profesorul Aron Pumnul (1818-1866)”, în „Cultura creștină”, Blaj, 1994, p.78). La această primă Adunare au venit la Blaj peste 6000 de români „cu dorul de a vedea răsărind odată și pentru ei soarele dreptății și libertății”. Episcopul greco-catolic Lemeny și Episcopul ortodox Șaguna au stabilit ca Marea Adunare a românilor să aibă loc la Blaj pe data de 3/15 mai 1848. Aron Pumnul a fost ales în Comitetul Permanent. Din cauza participării sale la Revoluție figura în listele celor urmăriți, fiind în atenția autorităților. În aceste condiții este silit să treacă în Țara Românească. De aici va pleca în Bucovina, unde va fi ajutat de frații Hurmuzachi. Prin concurs ocupă postul de profesor de limba și literatura română la „Gimnaziul Cezaro-Crăiesc” din Cernăuți-o schimbare pe drumul destinului. Nu se va întoarce niciodată în Ardeal, deși i-a purtat tot timpul dorul. La Cernăuți se va remarca printr-o bogată activitate culturală și didactică, recunoscută a fi de o valoare excepțională. Aceasta explică acordarea titlului de membru de onoare al „Societății pentru Literatura și Cultura Românilor din Bucovina”. Influența asupra elevilor săi este deosebită: „amintirile lor pioase schițând figura unui dascăl dedicat în întregime misiunii sale” (Academia R.S.R., „Istoria literaturii române” II, Ed. R.S.R., București, 1968, p.630). I. G. Sbierea își amintea că Aron Pumnul era mult bolnav, dar când venea la școală „era o adevărată sărbătoare pentru noi, căci mult îl iubeam cu toții pe acest bărbat bun care ne instruia cu atâta tragere de inimă, cu atâta iubire părintească și cu atâta liniște și răbdare”. Avându-i în gând pe elevii săi, în 1865, publică „Lepturariul românesc” (4 tomuri, apărut în 6 volume la Viena, 2020 de pagini), o antologie a literaturii române care

(continuare în pag. 6)

Ioan F. POP

Parisul - un mit disponibil

(VII)

Se dedică P.S.S. Virgil Bercea

Îmi amintesc (că tot sunt la Paris) o replică de-a lui E. Ionescu, pe care o citez aproximativ: faptul că Dumnezeu nu a abolit, pentru mine, moartea, este inadmisibil. Cum inadmisibil e, îmi vine să completez, că pentru unii s-a *inventat* viața...

28. 03. 2007

Din nou este o zi destul de frumoasă. Parcă, în comparație cu primele zile, Parisul vrea să se *pună bine* cu mine. De pe modesta mea *agendă* turistică încerc să mai abordez un obiectiv: biserica Saint Sulpice. E foarte aproape de o stație de metrou prin care am trecut de multe ori, așa că totul pare destul de simplu. Ajuns la fața locului constat că biserica este impunătoare prin arhitectura sa, cu cele două turnuri, din care unul este în reparație. Mă așez, apoi, pe o bancă din fața bisericii și încep să consult harta, să văd ce ar mai fi de văzut prin preajmă. Nu prea găsesc nimic din ceea ce mi-am propus să văd. Așa că mă întorc în cameră. Scriu aceste rânduri, în care nu sunt sigur că mă văd nici eu, nici Parisul. (De capra din banc, ce să mai vorbim...). Mai am două zile de stat aici, dar să mulțumesc Domnului că am ajuns la Paris. Unul din preoții care mă găzduiesc aici mă întreabă dacă o să mai revin. Din câte îmi dau seama, sînt slabe șanse. De obicei, doar răul se repetă. Binele, mai rar. Dar, totuși, să las speranța să lucreze...

Astăzi am văzut în metrou mai mulți cerșetori decît în alte zile. Evident, toți țigani (sau rromi) de-ai noștri. Din cînd în cînd răzbătea cîte o melodie de acordeon a cărei origine nu era greu de ghicit. Totuși, la Paris am văzut mult mai puțini cerșetori decît la Roma. Franța este, poate, prea atee pentru pomeni. Știu ei ce știu...

Noaptea dorm din ce în ce mai prost. Fobia de țăran care trebuie să călătorească își spune din nou cuvîntul. Orice formă de necunoscut, de ieșire din propriile tabieturi, mă pune într-o mare încurcătură. Un țăran autentic nu călătorește decît cu gîndul. Restul este pierdere de vreme. Sub pielea unui țăran adevărat ar trebui să dai peste pămînt. Libertatea (de orice fel) se învață la fel de greu ca robia. Sînt lucruri care, învățate prea tîrziu, nici n-ar merita să mai fie învățate. Sînt lucruri care, pentru o anumită igienă spirituală, nici nu ar trebui să le știm. După o anumită vîrstă nu ar trebui să mai învățăm ceva nou. Ci doar să sintetizăm. Să aruncăm balastul adunat pe creier și pe inimă. Dar cine ne învață în lumea de azi să învățăm cum să învățăm? Cine ne învață *știința* numită viață? Avem pînă și profesori de sărit coarda, dar profesori de destine nu avem. Învățătura a fost distrusă în bună parte de profesoratul care are impresia că știe. Și, evident,

e dornic să dea lecții altora. Ne semnificativul ne este predat de tot soiul de „savanți”, pe cînd esențialul trebuie să-l învățăm întotdeauna singuri. Dar, pînă la urmă, misterul neînțeleș al vieții face mai mult decît factualitatea papagalicită *ex cathedra*. Finalmente, trebuie să știm să fim mult cu cît mai puțin. Am senzația că astăzi, aparent, se oferă foarte mult (chiar și în școală) pentru ca, în realitate, să fim foarte puțin. Suprasaturația informațională nu face decît să paveze calea pierderii criteriilor. Informația nu mai consolidează, ci mai mult smintește. Totul trebuie să fie aparentă, iluzie. Iluzie la purtător. Lumea s-a umplut de știutori lipsiți de înțelepciune. Prostia bate demografic și democratic inteligența.

La limită, ar trebui să schimbăm radical lucrurile. Adică, răul să fie considerat bine și binele, rău. Oricum, în practică se operează după acest algoritm. Dintr-o dată am constata că lumea este *bună* - în răutatea ei nelimitată. (Cît despre prostie, ea trece deja cu succes drept *deșteptăciune*). Urmează doar să-L convingem și pe Dumnezeu de *măreția* acestei fapte...

*

După amiaza începe să plouă. Deși nu prea voiam să ies, acum sînt obligat să rămîn în cameră. Vreau să termin de studiat ceea ce am adus de acasă. Materialele achiziționate de aici o să le *cercetez* după ce mă întorc. Mă încercă o serie de stări amestecate cu regret și nerăbdare. Regretul de a pleca, totuși, și nerăbdarea de a ajunge acasă. Ideal ar fi să putem fi măcar în două locuri în același timp. Puțină ubicuitate nu ne-ar strica.

Spre seară fac o lungă plimbare pe malul Senei, pînă la Turnul Eiffel. Mă opresc puțin sub el, admir această ciudățenie metalică, după care mă întorc pe același mal. Aici, pe insulița care pornește de la podul cu statuia libertății și se întinde pînă aproape de turn, multă lume se plimbă, aleargă, face gimnastică, își însoțește cîinii. Seamănă un pic cu ceea ce se întîmplă la Oradea, pe malurile Crișului. Mă întorc agale înspre cameră, trăgînd discret cu ochiul la ce se întîmplă în jur. Aproape de locul în care locuiesc, observ, pentru prima dată de cînd sînt aici, o Dacia Logan parcată, mîndră parcă de dubla ei cetățenie.

*

Uneori (ca acum) scriu ca și cum mi-aș scurma pielea cu unghiile. Sînt momente cînd scriu pur și simplu ca să nu urlu. În aceste momente scrisul nu mai e *literatură*, nu e nici expresie estetică, e pur și

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

simplu disperare pură. Disperarea de a nu putea fi în acord cu mine, cu gândurile mele. Delir. Unele gânduri mă torturează, mă biciuiesc cu fantasmagoriile lor. Ele nu se pot pune de acord cu carnea, nici cu sufletul. Vor să-și dispute înființarea eului. Evoluază în mine într-un eu scindat, vorbind o limbă total străină. Scrisul poate veni și dintr-o ființă *defectă*. Sau dintr-un defect de ființă.

*

Ce ciudat, să încerci să *prinzi* în cuvinte viața! De ce nu îți este ea suficientă? De ce mai are nevoie de adaosul acesta de aproximație? De fapt, cred că trăim și vrem să *povestim* acest fapt nemaipomenit. Și apoi, cui să povestești povești despre viață? Altor disperați? Altor trăitori din pomenile destinului? Scrisul pare cea mai fără sens boală a ființei. Dar și cea mai nobilă.

*

Ce rost are să de-nudezi un destin în cuvinte, în propoziții, în fraze? Uneori am senzația că toate cărțile nu sînt decît niște interminabile fișe clinice. Patologie deghizată în literatură, filosofie, știință. Nebunie de a tot pune gândurile în formele prea mici ale unor cuvinte.

29. 03. 2007

Astăzi se arată a fi o zi nehotărîtă. Poate să plouă, dar poate să fie și timp frumos. Oricum, este mult mai rece decît ieri. Astăzi am făcut cel mai lung traseu din locul în care stau. Am vizitat biserica Sacre Coeur. Am schimbat cîteva metrouri, am întrebat pe unul, pe altul, pînă la urmă am ajuns. Biserica este situată *strategic* pe un deal. Pentru a ajunge la ea trebuie urcate mai multe trepte. Lăcașul de cult este o bijuterie arhitectonică, panorama oferită de sus - un vis. Traseul este foarte bine organizat pînă la biserică. Și aici, ca și la Roma, totul este valorificat în sens turistic. Spre biserică duce o stradelă cu magazine mai ieftine. Mă tentează să-mi cumpăr de aici o pălărie neagră cu boruri largi (demult îmi doresc una). Deși nu e prea scumpă, stau totuși în cumpănă. Pînă la urmă, renunț. Poate altă dată...

Stagiul meu cultural-turistic e cam pe sfîrșite. Mîine o să încerc o ultimă descindere înainte de a spune: *au revoir Paris*.

După amiază, ca de obicei, rămîn în cameră. Termin de citit ce am adus de acasă. Pe urmă mă *lansez* într-o ultimă plimbare pe malul Senei. Nu bine ajung în cameră, că și începe să plouă. Mai am doar o zi ... pariziană. Pe urmă și Parisul va deveni o amintire. O iluzie. Iluzia că am fost, cîndva, la Paris.

*

În materie de biserici, deși are cîteva impunătoare, Parisul este mic copil față de Roma. Chiar și turiștii sînt mult mai puțini decît în cetatea eternă. Roma este,

de fapt, un oraș locuit de turiști. Parisul, cel puțin în această perioadă, mi se pare mult mai relaxat. Evident, aceasta este o impresie de turist amator.

*

Mă gîndesc cu melancolie la veselul nostru provincialism. La iluzia lui de a se crede din cînd în cînd buricul pămîntului. Poate că e un fel de profilaxie a provinciei de crede asta. Că doar nu o să recunoască cineva că nu sîntem centralii centralilor. Cît de sublimă e, în inutilitatea ei, zbaterea culturalicească în provincie. E ca și cînd ai declama impecabil în pustiu. Pe de altă parte, cunoaștem bine (sau mimăm convingător) marile nume ale culturii europene și mondiale. Ceea ce nu se știe e cîte asemenea mari speranțe au terminat în anonim, fără să aibă șansa unei afirmări. Cîte spirite mari, de care nu știm nimic, au fost aneantizate de indiferența cotidiană? Noi știm (cît știm) doar despre ceea ce avem. Nu știm, din păcate, nimic despre ceea ce puteam avea. Indiferența ucide mai rău ca o dictatură. Dar, poate, pînă la urmă rămîne doar ceea ce trebuie să rămînă. Faptul că ceva rămîne, totuși, ține poate și de măreția sa. E un fel de măreție în a ști să învingi cinstit zidul de indiferență a celor din jur. Faptul că în cultura noastră unii au rezistat, plătind, în schimb, tributul imoralității, au descurajat, cel puțin, talentele care aveau și caracter. Au schimbat complet ierarhia de valori, amestecînd talentul cu impostura. Aspectul că avem, totuși, o cultură, în ciuda decăderilor ei ideologice, poate părea o realizare. Numai că ereditatea unei asemenea culturi este una tarată. Noi nu știm ce spirite la fel de mari s-ar fi putut naște chiar din ruinele unei culturi demne. Am recuperat talentul viciat al unor personalități, dar am ratat demnitatea unei culturi. Dar să mă opresc cu aceste gînduri provincioase...

*

Trebuie să recunosc, tardiv, că se simte că am intrat în UE. Buletinul de identitate e un act suficient ca să poți bate *cîmpii* europeni. M-am convins personal de acest lucru, chiar dacă uneori am stîrnit priviri piezișe. Deși am și pașaport, am vrut să verific în teren cam cît de european sînt. Da, teoretic sîntem europeni. Ne mai trebuie doar cîțiva zeci de ani de practică. Restul este așteptare...

*

Este tot mai evident, lumea devine un „sat planetar”. Dar să vedem și ce cîini vor lătra în el. Cu oamenii, ne-am cam lămurit. Va fi un *sat* de umbre rentabile, tot mai rentabile. Am impresia că investim tot mai mult pentru a cîștiga tot mai puțin. Pierdem prea mult în uman pentru a bifa spectaculoase tehnologii, care fac omul tot mai inutil. Omul e mîndru că e *bătut* tehnic de om. Am senzația că tot ceea ce cîștigăm înafară, pierdem, simetric, pe dinăuntru. Sper să fie doar o senzație. (va urma)

Slujire permanentă la Pocola

Duminică, 19 octombrie, a fost o zi de mare sărbătoare pentru comunitatea greco-catolică din localitatea Pocola. După 60 de ani Parohia Greco-Catolică și-a reintrat pe deplin în drepturi, celebrând permanent în lăcașul de cult.

Cu toate că în localitate sunt două biserici, una ortodoxă și alta greco-catolică, parohia ortodoxă insistă să slujească atât în lăcașul propriu, cât și în lăcașul greco-catolic.

La începutul acestei săptămâni demersurile Episcopiei de Oradea au avut ca efect încetarea slujirii de către parohia ortodoxă în lăcașul proprietate a cultului greco-catolic, instanța stabilind pe calea unei ordonanțe președințiale dreptul parohiei greco-catolice de a nu fi conturbată în desfășurarea serviciilor divine.

Acest caz este unul deosebit, în localitate fiind două biserici, aflate la o distanță de aproximativ 50 de metri. Pentru acest motiv, comunitatea greco-catolică nu a mai fost de acord cu slujirea alternativă. Soluția ca fiecare comunitate să slujească în propriul lăcaș de cult este acceptată și de credincioșii ortodocși, cu excepția



preoților, care insistă în continuare ca să reentre în lăcașul greco-catolic.

Părintele paroh Marius Boța a mulțumit Bunului Dumnezeu și tuturor celor care au contribuit la această finalitate, atât de benefică pentru comunitatea noastră.

Episcopia de Oradea depune eforturi pentru redobândirea și a altor lăcașe de cult câștigate în instanță.

Florin JULA

Glasul copiilor – un rozar viu pentru familii

Asociația „Ave Miriam” Valea lui Mihai, în colaborare cu Parohia Greco-Catolică Valea lui Mihai, au organizat un program spiritual și cultural „Glasul copiilor – un rozar viu pentru familii”.

În seara zilei de duminică 26 octombrie, în Biserica Greco-Catolică din Valea lui Mihai, într-un ambient luminat doar de lumânări, copiii din Parohia Greco-catolică împreună cu alți tineri din localitate au recitat rugăciunea Rozarului. Mărgelele rozarului au fost simbolizate de lumânările așezate pe pardoseala bisericii, în fața cărora copiii rosteau pe rând rugăciunile „Tatăl nostru...” și „Născătoare de Dumnezeu”. Meditațiile corepunzătoare acestei devoțiuni au fost asociate cu icoanele aferente și proiectate pentru a introduce cât mai profund persoanele prezente, copii, părinți și bunici în această atmosferă mistică.

Pentru a se face cunoscut acest element cultural, rugăciunea Rozarului, s-a proiectat un material despre istoricul și răspândirea sa, precum și momente din drumul spiritual al comunității credincioșilor greco-



catolici, care a culminat în această vară cu vizita statuii pelerine a Maicii Sfinte de la Fatima și binecuvântarea bisericii în ziua de 14 august.

Aceste ocazii, pe lângă darurile spirituale pe care ni le aduce, ne facilitează cunoașterea reciprocă și acceptarea diversității culturale și culturale bogate.

Pr. Zorel ZIMA

Simpozion PRO-VITA

Asociația Medicilor Catolici „Sfântul Nicolae” din Oradea a organizat, în data de 24 10 2008, în sala de conferință a Hotelului Continental din Oradea, un simpozion cu tema: „Consecințele Avortului Asupra Părinților”, invitat fiind conferențiarul pshi. Victoria Thorn. Simpozionul a făcut parte dintr-o manifestație mai amplă ce s-a desfășurat la Oradea, Conferința Națională a Medicilor de Familie în perioada 23-26 octombrie 2008. Mesajul pe care au voit să îl transmită organizatorii a fost unul de speranță.

Scrisoarea Sinodului Episcopilor BRU adresată Președintelui României

Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, a adresat Președintelui României, Domnul Traian Băsescu, o scrisoare prin care își exprimă profunda nemulțumire față de neîmplinirea reparațiilor morale și de drept ce se cuvin a fi acordate Bisericii Greco-Catolice de către Statul Român, ca urmare a interzicerii abuzive a acestei Biserici, în anul 1948, de către regimul comunist ateu.

Totodată, Sinodul își manifestă îngrijorarea față de tendințele de confiscare sau limitare a meritelor istorice și a operei cultural-religioasă a Bisericii

Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

Scrisoarea Sinodului (înregistrată cu nr. 36/10.11.2008) vine în contextul sărbătoririi a 90 de ani de la Marea Unire și a împlinirii a 60 de ani de la interzicerea abuzivă de către regimul comunist a Bisericii Greco-Catolice din România și este semnată, în numele Sinodului Episcopilor BRU, de către Preafericirea Sa Lucian, Arhiepiscop Major, și de Preasfinția Sa Vasile, Episcop al Curiei Arhiepiscopale Majore.

Biroul de presă al Mitropoliei Blajului

Pelerinaj la Roma - pe urmele Sfântului Apostol Pavel

Biroul Pastoral pentru Laici din Oradea a organizat, în perioada 24-31 octombrie 2008, un schimb de experiență cu Dieceza de Como. În cadrul acestui proiect s-a organizat și un pelerinaj la mormântul Sfântului Apostol Pavel din Roma. La acest pelerinaj au participat 28 de tineri din Eparhia de Oradea.

Tinerii orădeni au participat de asemenea și la Întâlnirea Eparhială a Tinerilor din Dieceza de Como.

Întâlnirea Eparhială a Tinerilor a debutat cu o seară de veghe și a continuat cu un concert. În programul celei de-a doua zi a manifestării a fost cuprinsă și Sfânta Liturghie. După Slujbă grupul de la Oradea a fost invitat la un prânz alături de comunitatea catolică din Como. În drumul spre Roma tinerii au avut posibilitatea de a-l cunoaște mai bine pe Apostolul Pavel, cel căruiua îi este dedicat anul acesta liturgic. Organizatorii, împreună cu tinerii, au citit texte legate de viața și opera Apostolului și texte din scrierile Sfântului.

Prima zi a fost dedicată Sfântului Apostol. Grupul de tineri a vizitat Catedrala *San Paolo Fuori le Mura*, unde au stăruit la mormântul lui cerându-i să le dea o credință. Aici au cerut Bunului Dumnezeu indulgența plenară.



A doua zi au vizitat principalele obiective turistice ale acestui oraș. Ziua de miercuri a fost o zi specială pentru toți cei 28 de tineri deoarece au participat la audiența publică a Sfântului Părinte. Bucuria a fost imensă datorită faptului că locurile noastre au fost rezervate lângă podiumul de la care Sfântul Părinte a vorbit poporului.

Aceasta a fost experiența tinerilor pe care vrem să v-o împărtășim. Mulțumim Bunului Dumnezeu că ne-a dat harul și puterea de a fi pelerini pe urmele Sfântului Apostol Pavel.

Biroul Pastoral Oradea

Andrei Mureșanu în istoria poporului român

Marti, 28 octombrie, a avut loc simpozionul Andrei Mureșanu în istoria poporului roman, organizat cu ocazia împlinirii a 145 de ani de la moartea marelui poet greco-catolic. Simpozionul a fost organizat de Episcopia Greco-Catolică de Oradea, Asociația Episcop Vasile Aftenie, Școala Generală Andrei Mureșanu și Consiliul Județean Bihor. Locația aleasă a fost chiar instituția școlară care poartă numele poetului. Manifestarea a fost deschisă prin intonarea imnului și printr-un moment literar artistic pregătit de elevii școlii. A urmat cuvântul Preasfințitului Virgil, Bercea care a menționat necesitatea omagierii marilor personalități ale bisericii noastre, care și-au adus aportul la păstrarea identității naționale a poporului roman.

Directorul instituției, domnul Gheorghe Lazăr Erdeli a menționat rolul lui Andrei Mureșanu în istoria poporului roman și modul în care instituția a primit numele poetului. Între lucrările prezentate amintim: *Cântece de răsunset ale românilor*, autor Constantin Mălinaș și Imnul și stema românilor, autor Corneliu Crăciun. Au mai luat cuvântul d-na Ligia Mirișan, Directorul Direcției de Cultură a Județului Bihor, și dl. Gheorghe Carp.



Florin JULA

60 de ani de la desființarea BRU

În data de 29 octombrie 2008, Protopopiatul Greco-catolic Zalău și Parohia Sfânta Familie Zalău au organizat simpozionul: „60 de ani la desființarea BRU”. Acțiunea a fost dedicată momentului interzicerii BRU din toamna anului 1948.

Au prezentat comunicări: prof. dr. Nicolae Gudea (Cluj), prof. dr. Cornel Grad (Zalău), prof. dr. Ioan F. Pop (Oradea), prof. Nicolae Costruț (Zalău), prof. Ionel Penea (Cluj), avocat Teodor Vanca (Deva), muzeograf Marin Pop (Zalău), ziaristul Ioan Lupa (Zalău) și medicii Lucia Ilian și Liviu Gîrbea (Zalău).

Comunicările au avut loc în sala de conferințe a Bisericii Sfânta Familie, unde au fost prezenți preoții Florian Gui - preot vicar al Episcopiei Greco-Catolice Oradea, și Gheorghe Țurcaș – vicar foraneu al Silvaniei; din auditoriul prezent au făcut parte preoți greco-catolici sălăjeni, dascăli, muzeografi, cercetători, istorici, mulți credincioși.

Simpozionul a fost prefăcut de un film documentar, precum și de o expoziție în care erau prezentate fotografiile episcopilor greco-catolici martiri, imagini ce ilustrau momente din timpul activității ca ierarhi, dar și din perioada detenției în închisorile comuniste.

Lucrările au fost deschise de Părintele Valer Părău, protopop al Zalăului, după care a urmat salutul Preasfinției Sale Episcop greco-catolic de Oradea Virgil Bercea, rostit de Părintele vicar Florian Gui. Părintele vicar foraneu Gheorghe Țurcaș a amintit de înaintașii săi, preoții sălăjeni persecutați, precum și de drumul pe care l-a parcurs sfinția sa, după 1989, în comunitățile greco-catolice reînființate.

A urmat prezentarea comunicărilor legate de tema simpozionului: prof. dr. Nicolae Gudea, „BRU în perioada martie 1945 - decembrie 1948”, prof. dr. Cornel



Grad, „Situația BRU din nord-vestul Ardealului sub ocupația maghiară (1940 - 1948)”, prof. dr. Ioan F. Pop, „Național și confesional”, prof. Nicolae Costruț, „BRU din Sălaj în timpul prigonirii comuniste”, prof. Ionel Penea, „Arestarea episcopilor greco-catolici din anul 1948”, Teodor Vanca, „Martiri ai terorii comuniste”, muzeograf Marin Pop, „Aspecte privind istoria BRU în perioada interbelică până la desființare”, Ioan Lupa, „1948 – 2008- două repere istorice în evoluția seculară a BRU”, Liviu Gîrbea, „Previziunea terorii în predicile Episcopului Ioan Suciș”, și Lucia Ilian, „Martor viu al evenimentelor din anul 1948”.

Au fost momente interesante, cei prezenți au apreciat conținutul și organizarea evenimentului.

Protopop Valer PĂRĂU

Pr. Tertulian LANGA

Episcopii Ioan Suciș și Vasile Aftenie – vizionari și trăitori ai rezistenței anticomuniste

Era prin anul 1937, deci cam în timpul adolescenței mele, când a venit la Târgu Mureș electricizantul preot Ioan Suciș de la Blaj, pentru a ține faimoasele „exercițiile spirituale”, anume pentru tineret, inițiate de Sf. Ighațiu de Loyola cu peste șase secole în urmă, dar prea puțin puse în valoare: însă heraldul de la Blaj le săvârșea cu brio. Toți tinerii eram fascinați de verbul lui în flăcări. Părea că ar fi întruchiparea contemporană a unui alt Ioan Botezătorul. Vorbea din el Profetul, vorbea Vizionarul urgiilor care urmau să se abată asupra României. Dar cine să-l asculte?

Vine stepa! – clama în clocot omul care trăia, încă de atunci, realitatea sângeroasă care bătea cu cizma în poarta Europei. „Vine deșertul roșu”, care va pârjoli, care va pângări atâtea conștiințe ce se credeau imune față de orice rău istoric, politic și moral, la adăpostul candorii sau al inconștienței unei naivități politice lipsite de responsabilitate. Stegarii înnoirilor erau ținuți

să aștepte pe scara de serviciu a treptelor puterii. Cine făcea aceasta? Ați înțeles că o făceau „ajunșii” și cei care manipula întreaga societate. Credeți că astăzi este altfel? În orice domeniu puterea se transformă în monopol care, pentru a fi păstrat, se vede îndreptățit să folosească orice mijloc ocult.

Când PSS Suciș vorbea de Stepa roșie, în aparență vorbea de infiltrarea insidioasă a puterii comuniste și a practicilor ei, precum și de efectele morale asupra societății românești. Dar cine să-l asculte pe Suciș? Ajunșii la putere aveau poziții și bunuri scumpe de apărut, mult mai de preț decât morala, onoarea sau interesul național. De aceea, episcopul Ioan Suciș s-a adresat în primul rând elevilor, studenților și celor încă neîmbătați de aburii puterii.

Această corupție în curs de generalizare voia să

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

o combată episcopul vizionar. Noi l-am crezut și, tocmai de aceea, am și ajuns în temniță alături de corifeii noștri. Avea heraldul tinereții noastre harul de a străpunge conștiințele, de a sădi lumină acolo unde întunericul nu ajunsese încă să se cuibărească. Nu ne vorbea în pilde ca unora ce nu putem cuprinde adevărul. Vorbea în adevăruri tari, căci ne voia sculptați în piatră, ca daltă folosind ardoarea adevărului de foc. Citez: „Un adevăr spus numai pe jumătate cuprinde o jumătate de minciună, care maschează adevărul”.

Când vine peste noi minciuna și înșelătoria, că știm prea bine cine este „tatăl” lor – căci însuși Isus Cristos ne-o spune – cum mai putem să ne prefacem că astăzi n-am mai ști? Cum mai putem colabora cu ele? Și iată că, totuși, colaborarea e generalizată, în toate instituțiile, de orice natură, în manualele școlare, în presă, în televiziune, ba chiar și în familiile care se țin creștine. Aceștia mă adresează în primul rând: câți dintre noi ne creștem copiii în mod deliberat și explicit creștin, și militant creștin? Câți dintre noi nu ne-am temut de ce le va spune învățătorul, profesorul sau șeful lor ierarhic, ca nu cumva să-și compromită viitorul? Dar veșnicia nu este și ea un viitor, ba chiar un viitor suprem și util? „Vai de locuitorii pământului...” strigă Îngerul Apocalipsei.

Și mai spunea episcopul herald: „Fiecare om este ceea ce știe. Veți fi ceea ce vreți să deveniți: cristoși sau luciferi în lume. Să nu uitați aceasta niciodată. Nu alții să vă plămădească soarta, ci numai voi, prin harul lui Cristos! Nu vă lăsați cuprinși de Stepă! Iat-o pe Nistru! Iat-o pe Prut! Să n-o lăsați să intre și în sufletele voastre, indiferent că vine din Răsărit sau vine din Apus. Stepă e una: e pustiirea minții și a inimii din voi! Când vine Stepă, nu avem voie să nu știm ce este. N-avem decât un singur drept: acela de a ne trăi eroic viața și credința. Vine Vinerea Mare a sufletelor noastre. Biserica Unită nu a avut martiri. E timpul să îi aibă! V-ați pregătit de jertfă?” (...)

L-am reîntâlnit pe vrednicul de neuitare, Arhiepiscopul Suciului, același, prin de răvnă și de har în mohorâta iarnă a anului 1947 când a fost acceptat în catedrala Sf. Iosif, bisericuța noastră fiind cu mult prea mică pentru mulțimile setoase să soarbă apa vie din sfântul său cuvânt, cuvânt care înfiora prin adevăr și curaj mulțimea uluită. Pe atunci capitala țării gema de trupe sovietice, iar tancurile lor mușcau sălbatic caldarâmul. Bucureștenii nu mai auziseră un astfel de cuvânt precum al vestitorului din Blaj, și se îngrămădeau cu miile la ușa catedralei. Întreaga circulație era blocată. În drum spre catedrală l-am întrebat: „Părinte, nu îți este frică să le vorbești așa? Nu știi că a sosit, în București, călăul de la Moscova, poate chiar și pentru noi?” „Răspunsul ai să-l primești curând”. În catedrală nu se mai putea intra. Dar eu, pe lângă el, cel care despica mulțimile ca altădată Moise Marea Roșie, am reușit să intru. Ajuns în fața Sfântului Altar, făcu o închinare adâncă, în stil oriental, apoi, ușor, urcă spre amvon. Cu același glas de diamant tăia cărare sfântă spre lumină în conștiințele împotmolite în ceață. „Vlădicul tânăr” – cum i se mai spune – a început așa: „Cineva m-a întrebat:

Părinte nu vă este frică?” Dar poate, oare, să-i frică unui servitor a lui Cristos de slujitorul Satanei? Sau poate, oare, să se înspăimânte crucea de seceră și de baros? Va bate în retragere biserica lui Cristos în fața valului de sânge ce se revarsă asupra Europei din oficinele Moscovei? O, nu Cristoase, o, nu Cristoase, niciodată nu! Noi toți eram înfiorați de frică. Dar, în birourile ambasadei sovietice, călăul roșu tremura de ură și a rostit ucazul pentru care și venise: „Aceasta este o gură ce trebuie închisă!” - și a închis-o pentru lumea de atunci, dar glasul ei răsună și acum în inimile noastre.

Mulți am fost arestați, apoi, pentru pricina că am ascultat. Dar mai cu seamă au fost arestați păstorii, pentru a fi bătută turma. Printre aceștia a fost și martirul Vasile Aftenie, episcopul pe care Biserica Unită îl avea la București. Eram într-o celulă din beciul ministerului de interne. În patul de beton de alături stătea un amărât ca mine. Intrând în încăpere, făcu o sfântă cruce. Intram acolo de unde nu știam că voi mai ieși cândva. Colocatarul a văzut și, fără preget, a întrebat: „Credeți în Dumnezeu?” „Dar cum să nu...?” „Bag seama, sunteți ardelean.” „De bună seamă”, am replicat. „Poate chiar greco-catolic” „Așa cum ziceți”. Și eu mă țin tot de Blaj, acum sunt însă în Brașov, sunt muncitor la fabrica Metrom și mă numesc Vasile Gârneț. Dar n-aș dori să ne întindem la povești, mai bine m-ați lăsa să vă spun ceea ce trebuie știut. De aici, din cămăruța asta, a plecat un mare om, un om cât o legendă. Poate că l-ați și cunoscut: episcopul Vasile Aftenie, un om puternic ca un munte. El însă prefera să zică: „Sunt ca un urs de tare”. Când se întorcea de la anchete, bătut și plin de sânge, zicea voios: „Mare noroc avui, măi frate!” „Cum ziceți că ați avut noroc când văd că sunteți numai vânătași!” Am spus-o și-o mai zic. Ce s-ar fi întâmplat dacă l-ar fi bătut așa pe Nelucu Suciul? În mine pot să dea ca-n sac că-s tare ca un urs. Dar el, sârmanul, nu ar mai fi rămas în viață. Însă aceasta nu e totul. După vre-o săptămână mi lor luat de lângă mine. Când s-a întors, parcă era un altul. Era tăcut și gânditor, ca, până la urmă, să înceapă a povesti. Zicea că l-ar fi dus chiar la Sinaia, într-o vilă unde i-or dat mâncăruri pe alese. A înțeles că vor să-l fătuiască ca să arate bine. Nu înțelegea de ce. Însă a priceput când s-a văzut în față cu Teoharie Georgescu, cu Petru Groza, și cu Iustinian Marina, Patriarhul. Pe rând, în felul fiecăruia, i-a oferit Mitropolia de la Iași, ca să nu rămână ca uitat de lume aici în București, că de la Iași până pe scaunul Patriarhiei nu este decât un singur pas. Celor dintâi nu le-o răspuns nimic. Când însă a grăit și Patriarhul, atunci marele vlădic a spus o vorbă precum el de mare, bună de scris pe piatră: **„Iubiții mei, s-o știți, odată pentru totdeauna, eu n-am nici neam, nici suflet și nici credință de vânzare!”** Atuncea, ofițerul care îl păzea i-a dat un pumn în gură însă Vlădicul nu a mai zis nimic. A spus tot ceea ce avea de spus.

Aceștia au fost cei care, prin Sfânta Evanghelie, au pus temeiul rezistenței noastre.

Lupta continuă

60 de ani de la interzicerea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică

În toamna lui 1948 propaganda ocupantului sovietic împotriva Bisericii Greco-Catolice din România, propagandă sprijinită de unii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, și cu „brațe tari” de Guvernul Petre Groza, a cunoscut, dintr-o dată, amplificări de mare intensitate pe toate planurile. De fapt, după 1945, imediat după ce Armata Roșie s-a apucat să facă ordine în țară, sprijinită de activiștii P.C.R. și Securitate, s-a dus o luptă furibundă împotriva tuturor bisericilor. La un moment dat, însă, înalta ierarhie ortodoxă română a dat mâna cu „frații” ortodocși pravoslavnic de la Răsărit, alăturându-li-se pe frontul anticatolic în vederea interzicerii Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, a suspendării oricărei activități a acesteia și a confiscării tuturor bisericilor și bunurilor pe care acestea le dețineau. Aceste fapte fără asemănare, săvârșite de ocupantul sovietic și slujitorii săi, se înscriu ca fiind printre cele mai rușinoase din istoria României; nu atât la adresa dușmanului din afară, ocupant vremelnic, cât la adresa fraților creștini ortodocși, de același neam, de același sânge.

Presa scrisă din România, radio-ul și televiziunile omit în această perioadă (octombrie - noiembrie) să pomenească, măcar, despre holocaustul îndreptat împotriva Bisericii Greco - Catolice în toamna anului 1948, să vorbească despre prigonirea credincioșilor, protopopilor și episcopilor greco - catolici, numai și numai pentru că aceștia n-au vrut să treacă la ortodoxie! În 1948, prigoana a început în ziua de 15 mai pe Câmpia Libertății, la Blaj. Ce blasfemie la adresa românilor trans-răsăriteni, comisă de ierarhii ortodocși de la Sibiu și Cluj putea fi mai strigătoare la cer decât organizarea unei „adunări naționale” împodobită cu portretele lui Marc, Engels, Lenin și Stalin, în aplauzele lui Gheorghe Gheorghiu Dej, Petru Groza, ale Mitropoliților Bălan și Cohan, de la Sibiu și Cluj. Aici, de la tribună, Nicolae Bălan a spus „Astăzi, când Republica Populară Română garantează drepturi politice, economice, culturale, religioase la toți, o spun tuturor fiilor țării (...) a stăruii în dezunirea spirituală înseamnă a dezerta din frontul noilor datini pe care poporul nostru muncitor...”, îndemnându-i să se întoarcă acasă... . Episcopului de la Blaj, Ioan Suci, nu i s-a dat cuvântul, ca dovadă a „drepturilor de tot felul” de care a făcut caz ante-vorbitorul.

Urmând firul evenimentelor din vara și toamna anului 1948, în curând, la 18 iulie, statul român abrogă concordatul cu Vaticanul; presa bisericii greco - catolice este suspendată în totalitate la 3 august, prin Decretul Legii 175 - 176 se dă reforma învățământului, desființându-se școlile confesionale; la 3 septembrie, prin decret, este depus Episcopul Blajului, Ioan Suci, și se suprimă salariile preoților greco - catolici; la 18 septembrie sunt depuși ceilalți episcopi uniți: Valeriu Traian Frențiu (Oradea), cel ce sfințise Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Zalău, Alexandru Rusu, Baia Mare, Ioan

Bălan - Lugoj. Biserica Ortodoxă organizează la Cluj o adunare a clerului greco - catolic: preoților li se trimit, în parohii, formulare - cereri, aceștia fiind somați să le completeze și să semneze trecerea la ortodoxie. Intră în acțiune propaganda, zvonurile, arestările de credincioși și preoți, amenințările și maltrătarile. În aceste condiții, unii au semnat de frică, alții au preferat închisoarea, alții au fugit care încotro. Preotul Ioan Farcău, din Aghireș, a fost luat în miez de noapte din casă de doi securiști și doi „civili”, târât într-o mașină rusească și dus într-o direcție necunoscută. Era 9/ 10 octombrie. A doua zi, duminică, unul dintre grupurile de săteni pornit în căutarea lui l-a găsit în apropierea satului Vârșolț, într-o porumbiște, maltratat, între viață și moarte, zăcând într-o baltă de sânge. I-au trebuit șase luni să poată să meargă pe jos. Avea trei copii școlari, pe Virgil, Lucia și Rodica, pe d-na preoteasă, Vilma, bolnăvicioasă.

De subliniat: interzicerea Bisericii Greco - Catolice n-au hotărât-o credincioșii și preoțimea ortodoxă de rând, nici întreaga ierarhie.

În 1946, Stalin a comandat, de la Moscova, „ștergerea” bisericilor greco - catolice din Est și trecerea lor la Ortodoxie. În România i-a încredințat lui Petre Groza această misiune. În 1947, Patriarhul Moscovei, Alexei, a vizitat România. La Blaj. A fost însoțit de P. Groza, căruia i-a poruncit: „Să dispară această biserică! În doi ai să nu mai aud de această biserică!” Să-l ascultăm și pe Patriarhul J. Marina, cuvântând în Catedrala din Caransebeș: „Spuneam, la Moscova, că nu avem dreptate. Dacă acei pastori mincinoși și trădători de neam mai caută să ție sub amăgire oile, ne vom duce noi să le adunăm oile. Vă asigur (cătrea ierarhia ortodoxă rusă - n.n) că toate angajamentele pe care le-am luat vor fi respectate”.

La adunarea de doliu ocazionată de moartea lui Stalin - 1 martie 1953, la Institutul Teologic din București, Patriarhul Justinian, fără ascunzișuri, își recită crezul: „Noi, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, deplângem pierderea celui care a deschis o nouă eră în viața omenirii. A fost conducătorul nostru cel mai înțelept și cel mai iubit. Gloria marelui Stalin să rămână pururea între noi, iar amintirea și pomenirea lui să fie veșnică”. În „Telegraful Român”, Sibiu nr. 11 - 12, din 15 martie 1953, osanalele închinat lui Stalin continuă: „El a fost prietenul cel mai bun și cel mai drag al poporului român, amintirea lui e un legământ pentru toți oamenii muncii”. Să fie acesta legământul multor slujitori, prea mulți, totuși, ai Bisericii Ortodoxe Române, care din fața altarului mint, falsificându-ne istoria, exprimându-se ca la ușa cortului atunci când este vorba de Biserica Blajului? Era legământul prin care zecile și sutele de mii de credincioși greco - catolici, întreaga ierarhie a bisericii

Ioan Lupa CRIȘAN

Magazin Sălăjean nr. 209, 2008

(continuare în pag. 17)

(urmare din pag. 16)

lor erau amenințați, schinjuiți în închisori pentru că nu voiau să treacă la religia fratelui mai mare de la Răsărit. La sfârșitul lunii octombrie 1948, toți episcopii Bisericii Române Unite cu Roma erau arestați.

Decretul 358 din 1 decembrie 1948 încoronează strălucita activitate kaghebisto - comunisto - ortodoxă și, ca urmare, Biserica Greco - Catholică, făuritoarea Școlilor Blajului, de unde a răsărit Soarele tuturor românilor, este interzisă, bisericile ei fiind făcute cadou ortodocșilor,

iar bunurile împărțite după modelul sovietic: una ție - două mie, ce-i al tău este și-al meu, iar ce-i al meu este numai al meu. Cât despre noi, credincioșii greco - catolici „trecuți în 1948, cu mare bucurie, și entuziasm”, în marea familie ortodoxă (greacă, rusă, bulgară, sârbă), noi, după 1990, am devenit unguri!!! Conform unor propagandiști ortodocși de astăzi. Ei uită sau nici nu știu că două lucruri nu le putem schimba: Mama și Biserica. Mama noastră este Roma. A voastră?

Ceainăria Literară și-a deschis porțile

Orădenii care vor să răsfoiască ultimele apariții editoriale în timp ce savurează un ceai aromat, servit cu delicatețe într-un mediu șic sau cei care caută o oază de calm în vacarmul orașului o pot face în Ceainăria Literară deschisă, oficial, de Asociația Caritas Eparhial Oradea.

Librăria „Galaxia Gutenberg”, care le este cunoscută orădenilor de mai bine de doi ani, s-a transformat într-una dintre cele mai cochete destinații: „Asociația are această librărie de mai mult timp, iar acum ne dorim să le oferim celor care ne trec pragul un loc liniștit, în care să poată răsfoi sau citi o carte sau o revistă, să bea un ceai cald, să-și bucure ochii cu picturile expuse în librărie, toate acestea pe un fundal muzical eclectic. Cei care doresc pot să vină cu laptopul, întrucât avem conexiune internet sau pot să asiste la lansările de carte și la expozițiile găzduite de Ceainăria Literară”, a declarat Adela Ghițulescu, directorul executiv al Asociației.

Membrii Asociației Caritas Eparhial Oradea au și alte motive de bucurie. Unul dintre ultimele proiecte desfășurate cu ajutorul unei finanțări nerambursabile din partea Fundației Principesa Margareta a României, a ajutat 12 copii care provin din familii defavorizate: „Obiectul proiectului viza sprijinirea copiilor și a tinerilor din familii aflate în dificultate, pentru depășirea unor situații de criză care ar fi afectat negativ dezvoltarea armonioasă a copiilor pe plan educațional, medical, precum și pe cel al implicării sociale. „În luna septembrie, în timp ce distribuim rechizite școlare unor copii cu probleme financiare, am identificat

noi probleme, și anume, faptul că cei mici nu aveau nici îmbrăcăminte, nici încălțăminte pentru școală. Cu ajutorul primit, am achiziționat îmbrăcăminte și încălțăminte corespunzătoare sezonului rece pentru zece copii, ajutându-i să se integreze în colectivul școlii. Mai mult chiar, am cumpărat ochelari de vedere pentru



o fetiță, care întâmpina dificultăți la școală din cauza vederii deficitare, iar doi nou-născuți vor primi de la noi, până când vor împlini șase luni, laptele praf care le mai era necesar”, a adăugat Pál Rita, asistent social.

Un alt proiect, finanțat și de Consiliul Județean Bihor, și-a propus prevenirea consumului excesiv de alcool în rândul tinerilor. Cel puțin 7.000 de adolescenți și tineri vor primi pliante sau broșuri prin care vor fi informați direct de consecințele alcoolismului, iar alte câteva mii de persoane vor fi conștientizate în legătură cu această problemă prin emisiuni radio, afișe, broșuri, pliante și baloane care vor fi distribuite în Oradea în cadrul standului care va fi instalat în centrul orașului în decursul acestei luni.

Proiectul care a primit cea mai mare atenție, „Clovni pe scenă”, a adus zâmbetul pe chipurile copiilor internați la Spitalul Municipal „Gavril Curteanu”. Micuții pacienți sunt vizitați de două ori pe săptămână de clovni asociației: „Acum avem 20 de clovni, întrucât pe parcursul proiectului ni s-au alăturat opt voluntari, toți sunt liceeni sau studenți, și prin spectacolele lor reușesc să-i facă pe micii bolnavi să uite un moment de suferință și de calvarul tratamentului. Vrem să extindem acest proiect și în județ, unde oamenii, mai ales copiii și bătrânii, nu au acces atât de ușor la anumite forme de divertisment”, a adăugat Adela Ghițulescu.

Dana IOVA

www.realitateabihoreana.ro

Aron Pumnul...

(urmare din pag. 9)

cuprinde succint creațiile literare a 106 scriitori din toate provinciile locuite de români. Prin această lucrare Aron Pumnul a devenit unul din întemeietorii istoriei literaturii române. Din tot ce a scris Aron Pumnul, o parte s-a publicat postum, dar multe lucrări au rămas nepublicate.

Aron Pumnul a fost profesorul venerat de M. Eminescu. Viitorul poet locuia în casa acestuia „ca elev privatist și bibliotecar”, dar acolo au avut adăpost toți frații lui Eminescu. Eminescu locuia „în chiar odaia cu cărțile”, ne spune G. Călinescu în „Viața lui Eminescu”. Aici trăia, dormea și visa printre cărți. Citise, „cum ziceau speriați, mai târziu tinerii din Blaj-întreaga bibliotecă gimnazială”. Biblioteca lui Aron Pumnul cuprindea cărți valoroase și „ascunsă privirilor celorlalți {...} săpase de o sigură confiscare”. Eminescu era captivat de orele de gramatică și literatură ale profesorului său, cât și de „feritele” lecții de istorie.

După o boală îndelungată, în ziua de 12/24 ianuarie 1866, Aron Pumnul închise ochii. Unul dintre colegii lui Eminescu, Ștefaneli, alergă să-i ducă vestea. Povestindu-i clipele din urmă ale profesorului, Eminescu plângea. Ultima imagine de la Cernăuți a poetului este din seara zilei când a murit profesorul; descrierea aparține tot lui Ștefaneli care „îl găsi pe Eminescu aplecat asupra unei foi scrise, la care ștergea și îndrepta – era poezia de debut, „La mormântul lui Aron Pumnul”, pe care a scris-o plângând și a publicat-o în broșura „Lăcrămioarele învățăceilor gimnaziști la mormântul prea iubitului profesor Arune Pumnul”. Poezia începe cu versurile: „Îmbracă-te în doliu,

frumoasă Bucovina,/Cu cipru verde-ncinge, antica fruntea ta;/ C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină /Se stinse-o dalbă stea”. Legătura sufletească dintre profesor și elev a fost foarte puternică. Aron Pumnul l-a îndrumat spre poezie, i-a fost mentor și prieten; prin el a cunoscut Blajul. În ziua următoare înmormântării lui Aron Pumnul, Eminescu dispărea din Cernăuți. Se pare că ar fi trecut pe acasă și, întrebat de părinți, de ce a plecat, a răspuns: „Mai mult n-am ce face în Cernăuți. Pumnul nu mai este. Au murit”.

Cu inima plină de Blajul drag profesorului, străbate pe jos aproape jumătate din țară ca să ajungă la Blaj, orașul școlilor românești din Ardeal. De pe dealul Hulei, cu pălăria în mână, îl salută cu entuziasm: „Te salut din inimă, Romă mică! Îți mulțumesc, Dumnezeuule, că m-ai ajutat s-o pot vedea! (D. Popovici, „Poezia lui Mihai Eminescu”, Ed. Tineretului, 1969, p.50).

S-a scris mult despre Aron Pumnul, poate se va mai scrie...El a fost un ardelean serios, modest, intransigent, cult, care a iubit neamul și Biserica Greco-Catolică, Biserica sa. Prin propria viață, prin catedră și prin scrisul său, a transmis nepieritoare valori creștine, știind cât de primejdioasă este îndepărtarea de ele. Lecția vieții sale, în zilele noastre, poate incomoda, și chiar incomodează lumea celor fără conștiință. Dar cei mai mulți, cunoscându-l, vor dori ca lumea să fie mai bună, mai umană, mai dreaptă, și vor găsi întotdeauna la Aron Pumnul curajul și exemplul pentru a o înfăptui. Astfel, descoperim că Aron Pumnul „aruncă o punte de granit către ziua noastră de azi...”

Reuniunea Comisiei sinodale pentru dreptul particular

În ziua de 3 noiembrie 2008 s-a reunit la Cluj, la sediul Episcopiei greco-catolice de Cluj-Gherla, Comisia sinodală pentru redactarea dreptului particular al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică. Reuniunea a fost prezidata de ES Mons. Alexandru Mesian (Episcop de Lugoj și Președinte al Comisiei), moderând discuțiile împreună cu Pr. drd. Coriolan C. Mureșan (Vicar Judecătoresc al Eparhiei de Lugoj și Secretar al Comisiei). Au mai participat: Mons. Mihai Todea (Protosincol al Eparhiei de Cluj-Gherla), Pr. drd. William Bleiziffer (Vicar Judecătoresc al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș, Cancelar al Curiei Arhiepiscopale Majore și Notar al Sinodului), Pr. drd. Iuliu Muntean (Vicar Judecătoresc al Eparhiei de Oradea), Pr. Augustin Butica (secretar eparhial Maramureș), d-nul jurist Florin Jula (consilier juridic al Eparhiei de Oradea) și d-nul jurist Cristian Teglaș (econom al Eparhiei de Cluj-Gherla). A lipsit din motive obiective Pr. dr. Francis Marini (Eparhia de Canton-Ohio).

În cursul lucrărilor membrii Comisiei au avut și o întâlnire cu ES Mons. dr. Florentin Crihălmeanu (Episcop

de Cluj-Gherla), prilej cu care s-a discutat și stadiul elaborării Dreptului particular. Pe ordinea de zi a fost un singur punct: definitivarea Tribunalului Sinodului BRU. Potrivit canonului 1062 CCEO Tribunalul Sinodului este Tribunal superior în limitele teritoriului canonic al Bisericii arhiepiscopale majore sau patriarhale. Pe o durată de cinci ani se alege astfel, din rândul Episcopilor membri în Sinod, trei Judecători dintre care unul este Președinte și Moderator general al administrării justiției. Acest Tribunal se ocupă de cauzele contencioase privind Episcopii și Eparhiile și se poate face apel doar la Sinodul Episcopilor. Statutul ce a fost discutat are următoarele părți: articole introductive, competențele Tribunalului Sinodului, componența Tribunalului Sinodului, Procuratorii și avocații, norme procedurale, taxe judiciare și norme finale.

În următoarele luni Comisia va începe pregătirea părții de Sacramente din Dreptul particular, următoarea reuniune fiind propusă a avea loc la Cluj în primăvara lui 2009.

Pr. drd. Coriolan C. MUREȘAN

Secretar al Comisiei

(www.bru.ro)

Părintele Ioan Lucăcel a plecat la Domnul

S-a născut la 8 februarie 1911 în localitatea Someș-Odorhei, jud. Sălaj, și rămâne orfan la vârsta de 4 ani. Este crescut de bunici, iar după moartea acestora ajunge la orfelinat. Urmează școala primară în satul natal și apoi liceul Mihai Eminescu din Satu Mare. Continuă studiile la Facultatea de Teologie Greco-Catolică din Baia Mare, de unde se transferă la Oradea, unde primește bursă pentru a se întreține. După terminarea facultății își susține examenul de licență la Blaj.

Își începe activitatea în cadrul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, unde primește o locuință de serviciu. La 16 octombrie 1938 se căsătorește, iar în 30 octombrie 1938 este hirotonit de către PSS Valeriu Traian Frențiu.

Prima parohie este Derna, iar de acolo va pleca să slujească, în scurt timp, la Ciutelec, iar de aici, din cauza războiului, va pleca la Nojorid, unde și păstorește până în 1948 când este obligat să părăsească parohia.

Stă în rezistență mai mulți ani în care suportă rigorile regimului comunist și, din această cauză, este obligat să facă gestul care la urmărit toată viața. A funcționat în mai multe parohii, Cehal, Botiz, Sântandrei, de unde se și pensionează în 1987.

După 1989 își reia misiunea de păstor sufletesc în Episcopia Greco-Catolică de Oradea. Se stinge din viață la 97 de ani, în noaptea de 6/7 noiembrie 2008.

Dumnezeu să-l odihnească!

A plecat dintre noi doctorul Aurel Rozor

S-a născut la Blaj în 1921. Și-a început studiile la Blaj, apoi a continuat la Liceul Greco-Catolic „Sf. Vasile” din același oraș, pe care l-a terminat în 1940. A urmat cursurile facultății de Medicină la Sibiu de unde, din cauza unor neînțelegeri politice, se transferă la Cluj în cadrul universității „Babeș-Bolyai”. În timpul studiilor a lucrat la Spitalul militar. În perioada anilor 1941-1945 a lucrat în favoarea Statului Român. Pentru merite deosebite a primit Crucea Memorativă a celui de al II-lea Război Mondial. A fost veteran de război.

A terminat medicina în 1948, iar din 1949 a fost angajat în cadrul facultății clujene ca și asistent universitar la Clinica Medicală 2, sub îndrumarea

prof. Dr. Iuliu Hațieganu. În anul 1951 a venit la Oradea, la Spitalul CFR, ca medic radiolog, după care s-a transferat în cadrul Spitalului Județean Oradea, ca medic internist, iar din 1957 a fost Medic Primar la Interne. În anul 1991 a intrat în pensie.

Fiind născut în leagănul Blajului, de religie greco-catolic, a fost un luptător pentru recunoașterea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, atât prin prezența fizică, cât și prin presă. Scrie numeroase articole și, din 1993, împreună cu câțiva veterani greco-catolici din Oradea conduce revista „Vestitorul Uniri” – foaie de spiritualitate creștină, până în anul 1997. Dumnezeu să-l odihnească!

Aragazuri pentru sinistrați

Douăzeci și două de familii din județul Maramureș, afectate de inundațiile din vara aceasta, vor avea un motiv de bucurie. Asociația Caritas Eparhial Oradea le-a trimis 22 de aragazuri și 22 de butelii echipate complet. Cea mai sensibilă zonă este cea din Poienile de sub Munte, unde 14 gospodării au fost total sau parțial distruse. Astfel, o casă din Ruscova, cinci case din Petrova, o casă din Leordina, o casă din Bistra și 14 gospodării din Poienile de sub Munte vor beneficia de ajutorul trimis de Caritas Eparhial Oradea. Aragazurile au fost achiziționate la prețul de 130 milioane de lei.

Crina DOBOCAN
Jurnal Bihorean 21.11.2008



Trei episcopi prezenți la sfințirea Bisericii greco-catolice din Plopiș

Biserica Greco-Catolică din Plopiș, purtând hramul "Adormirea Maicii Domnului", a fost sfințită, duminică 28 septembrie, în prezența a trei episcopi, PSS Virgil Bercea de Oradea, PSS Dr Cornel Damian, episcop romano-catolic, auxiliar de București, și PSS Alexandru Mesian de Lugoj, circa 30 de preoți, autorități județene și locale și peste 1000 de credincioși.

Lăcașul de cult a fost construit în perioada 2001- 2008, cu sprijinul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, a diferite organizații de întraajutorare din Occident și a credincioșilor din Plopiș.

Moaștele care s-au depus în Sfânta Masă a Altarului au fost aduse de la Roma și aparțin Sf. Carol Boromeu (1538-1584). De menționat că biserica a fost construită sub păstoriarea a trei preoți: pr. Vasile Aciu 2001-2007, pr. Sabin Cișca 2007-2008 (mai) și pr. Ioan Șanta, care servește și în prezent.

Alături de credincioșii prezenți la Plopiș au mai fost și ascultătorii postului "Radio Maria", slujba de sfințire și Sfânta Liturghie fiind transmise integral.



Pr Cristian BORZ

Episcopul de Cluj-Gherla numit de Papa în Secretariatul General al Sinodului

PSS Florentin Crihălmeanu, Episcop de Cluj-Gherla, a fost numit de Sfântul Părinte între membrii celui de-al XII-lea Consiliu al Secretariatului General al Sinodului Episcopilor. Dintre cei 15 membri aleși sau numiți este singurul Episcop din Europa Centrală și de Răsărit și singurul de rit oriental cooptat în Consiliu.

În deschiderea Congregației de după-amiază, din ziua de vineri, 24 octombrie 2008, secretarul general al Sinodului, Arhiepiscopul Nikola Eterovic, a comunicat numele celor 12 membri aleși ai celui de-al XII-lea Consiliu al Secretariatului General al Sinodului Episcopilor și numele celor 3 membri numiți de Sfântul Părinte. Membrii acestui Consiliu rămân în funcție până la începutul următoarei Adunări Generale a Sinodului Episcopilor (cf. CIC can. 348), informează Radio Vatican.

După ce a citit lista celor 12 membri, Arhiepiscopul Eterovic a spus: „și acum, Sfântul Părinte a decis să mai completeze membrii Consiliului General - cei care trebuie să preia documentele și să le dea o formă finală - cu încă

3 membri pe care el dorește să îi propună”. Prima persoană, un Cardinal din Brazilia, a doua persoană, un Episcop din India și „a 3-a persoană este din Europa, mai precis, din România”. După aceea, a rostit numele Episcopului greco-catolic de Cluj-Gherla.



www.bru.ro

ABONAMENTE

LA REVISTA VESTITORUL

Îi informăm pe cititorii noștri că pentru a intra în posesia abonamentului la revista *Vestitorul* este necesar ca acesta să fie achitat pe tot anul sau pe cel puțin șase luni.

Abonamentul trebuie să fie plătit până cel târziu la data de 30 ianuarie 2009. Pentru a avea evidența clară a abonamentelor vă rugăm să trimiteți chitanțele care atestă acest lucru pe adresa redacției.

Costul unui exemplar va fi de 1,5 LEI, cost care, pentru abonați, va rămâne același pe tot timpul

anului, indiferent de eventualele modificări de preț.

Vă reamintim că modalitatea cea mai sigură de a intra în posesia revistei noastre este abonamentul.

Vă rugăm ca până la data de **01.02.2009** să trimiteți banii pe adresa:

Toma Alexandru

str. Borsecului, nr.14

Bloc X16, Sc.B, Ap.30 - 410571 - Oradea jud. Bihor

Telefoane de contact: 0259-472 823; 0741-933193

Intențiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2008

DECEMBRIE

Intenția generală: Pentru ca, în fața expansiunii crescânde a culturii violenței și a morții, Biserica să promoveze cu mult curaj cultura vieții prin fiecare acțiune apostolică și misionară pe care o desfășoară.

Intenția misionară: Pentru ca toți creștinii, mai ales în țările de misiune, prin gesturi concrete de fraternitate, să arate că pruncul născut în grota din Betleem este speranța luminoasă a lumii